Eu sunt viţa; voi, mlădiţele. Cel ce rămâne întru Mine şi Eu întru el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteţi face nimic.

Ioan: 15,5

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL IV, NR. 6/ 42 iunie 1994

16 pagini - 300 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României : AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

ADEVĂRATUL NAŢIONALISM

ADOLF VASILESCU

Cetatea HOTINULUI

"Nu putem concepe existenţa neamului românesc fără Nistru, cum nu putem să o concepem fără Dunăre şi Tisa, ca să ne separe de elementul slav... Basarabia reprezintă, pentru noi intrarea casei noastre - în mâna altora, ea ne-ar periclita însuşi căminul".

ION. I.C.BRĂTIANU

Diferitele denaturări ale naţionalismului în istoria politică a acestui veac au dus treptat la o compromitere nedreaptă a ideii naţionale, ba chiar la o echivalare a ei cu ceea ce se numeşte îndeobşte rasism, şovinism sau xenofobie.

Faptul acesta a convenit mai tuturor taberelor politice de stînga, care s-au grăbit să-şi scoată de aici argumente aparent îndreptăţite în sprijinul ideilor lor dizolvante, principial internaţionaliste şi laicizante. Criza naţionalismului a dus treptat la o "criză a naţiunilor", a spiritului lor creator, ajungîndu-se în vremea din urmă la exacerbarea politică a unor macro-structuri supranaţionale, de tipul celei preconizate pentru Europa prin parşivul Tratat de la Maastricht.

Se pune însă întrebarea: nu cumva procesul tot mai accelerat de deznaţionalizare a lumii este un atentat la ordinea firească a existenţei istorice? Nu cumva se petrece, la nivelul "naţiunilor" şi al "patriilor", un proces de *uniformizare* tendenţioasă, foarte asemănător cu cel încercat la nivelul indivizilor în diferitele regimuri totalitare şi mai ales în cel comunist? Nu este oare la fel de scandalos să pui între paranteze personalitatea istoriceşte constituită a unor comunităţi ca şi pe aceea a unor indivizi umani? Dacă fiecărui om i se recunoaşte dreptul la personalitate proprie şi la liberă determinare, atunci de ce acest drept nu s-ar cuveni respectat, cu atît mai mult, în cazul comunităţilor naturale? Ne e teamă că *internaţionalismul democratic* al "noii ordini mondiale" nu este decît *o formă camuflată de totalitarism,* ale cărei victime nu vor mai fi atît indivizii luaţi izolat, cît comunităţile etnice tradiţionale. Din acest punct de vedere el se deosebeşte prea puţin de antinaţionalismul comunismului originar, ţesut pe urzeala aşa-numitului *internaţionalism proletar*! Nu ştim care ar fi rezultatele imediate ale desăvîrşirii unui asemenea proces, dar credem că pe termen lung el reprezintă *o crimă istorică* şi *o siluire a naturii* (în sensul de "ordine firească" a lumii lui Dumnezeu).

De aceea problema naţională ar merita rediscutată fără prejudecăţi, încercîndu-se o reconsiderare a naţionalismului în înţelesul lui autentic şi legitim. Ar fi un demers care priveşte direct normalitatea lumii în care trăim.

În primul rînd se cade arătat că *adevăratul naţionalism* n-are nimic de-a face cu şovinismul sau cu vreo altă formă de izolare sau agresivitate etnică. Tot aşa cum personalismul, la nivelul indivizilor, nu este o formă de însingurare sau de negare a celorlalţi. Orice individ este chemat, cum arată orice psiho-pedagogie modernă, să se dezvolte cît mai mult pe linia propriei personalităţi, aceasta constituind singura modalitate optimă de contribuţie creatoare la organismul social. Tot aşa orice neam este chemat să se dezvolte cît mai mult pe linia tradiţiei sale specifice, spre a aduce sporul său propriu umanităţii înseşi, care nu este altceva decît *unitatea în diversitate* a feluritelor etnii, finalitatea lor armonică (integratoare, dar nu nivelatoare!). E un adevăr banal că, bunăoară în ordinea valorilor spirituale, cu cît eşti mai specific, cu atît eşti mai interesant şi mai universal. Căci fiecare este chemat *să atingă universalitatea în propria lui specificitate.* Universalul este ideal, specificul este concret. Or idealul trebuie încarnat în concret; nu distrugînd concretul, ci catalizîndu-l şi îmbogăţindu-l. Universalul autentic, "întrupat", nu este sub nici unul dintre aspectele sale totalizare amorfă, ci - folosind o metaforă banală - vastă simfonie de note specifice. Cei care umblă să ne ispitească cu un universalism abstract şi impersonal sînt duşmanii deopotrivă ai

(continuare în pag.2)

Pag.4 Două comemorări

Pag.6 Reeducarea de la Aiud

Pag.9 Defecţiunea semantică

Pag.10 Dicţionar de idei primite

†Ne-a părăsit VLADIMIR BOUTMY DE KATZMAN

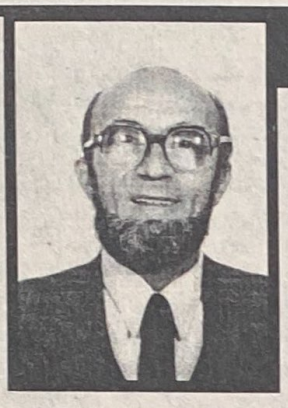

După o lungă şi grea suferinţă, în ziua de 10 aprilie 1994, ne-a părăsit Vladimir Boutmy de Katzman, o mare figură de luptător a exilului românesc.

Născut la 22 februarie 1935 la Chişinău, refugiat la Bucureşti în timpul ocupaţiei sovietice, este condamnat la muncă silnică pe viaţă la 15 iunie 1953, la vârsta de 17 ani, pentru tentativă de a arunca în aer statuia lui Stalin. Execută 11 ani de închisoare fiind un model de dârzenie şi rezistenţă pentru deţinuţii care l-au cunoscut.

După doi ani de tergiversări, obţine un paşaport pentru reîntregirea familiei în Franţa şi se stabileşte la Paris. Deşi strâmtorat financiar, o mulţime de români îşi găsesc adăpost în locuinţa sa, unde i-a ţinut luni de zile, cu casă şi masă. Nu a uitat niciodată de unde a plecat şi a dus în permanenţă o luptă entuziastă pentru unirea exilului românesc.

În anul 1983 l-am cunoscut la Soultzmatt la cimitirul eroilor români din primul război mondial, unde luând cuvântul, am putut să-mi dau seama de imensul talent oratoric pe care-l avea.

Deşi el locuia la Paris şi eu la München, ne-am întâlnit de multe ori, făcându-ne vizite reciproce, cu scopul reactivării luptei exilului românesc. Era un mare luptător naţionalist, fără apartenenţă la vreun partid politic, dar manifestându-şi întotdeauna admiraţia şi simpatia pentru Mareşalul Antonescu.

La 3 octombrie 1987 la Freiburg, Vladimir Boutmy de Katzman ia parte la constituirea grupării Frontului Naţional al Unirii Românilor, grupare având scopul Unirii Exilului Românesc şi este ales în Comitetul de conducere, alături de: Avocat Nicolae Alexandrescu, Profesor Doctor Alexandru Bidian, Doctor Dan Cernavodeanu, Gheorghe Dănulescu, Doctor Medic Vasile Iiescu, Doctor Inginer Mircea Ionescu, Doctor Avocat Constantin Macri, Doctor Medic Florin Mătrescu, Profesor Doctor Constantin Nagacevschi, Doctor Medic Cornel Petrasievici, Profesor Doctor Gheorghe Piscoci Dănescu şi Ion Pantazi. Slujba religioasă a fost oficiată de Părintele Dumitru Popa, iar din asistenţă, printre mulţi alţii, au fost prezenţi Horaţiu Comaniciu şi Petre Vălimăreanu.

Slujba religioasă de deschidere a consfătuirii a fost oficiată de Părintele Dumitru Popa din Freiburg. La 4 iunie 1988 ia parte la constituirea Congresului Mondial Românesc unde, luând cuvântul, a entuziasmat sala, atât prin verva sa cât şi prin conţinutul cuvântării ţinute.

Întreaga organizare la Paris a Congresului Mondial Românesc i-a aparţinut lui Vladimir Boutmy şi lui Dan Cernavodeanu.

Slujba de deschidere a Congresului Mondial Românesc a fost oficiată de Părintele Dumitru Popa din Freiburg şi Părintele Gheorghe Calciu din Statele Unite.

Cu tot sabotajul pe care l-a făcut Securitatea, au luat parte o mulţime de români din toate continentele. Neputând lua parte la Congres, datorită unui program de conferinţe dinainte stabilit, marele scriitor român Vintilă Horia şi-a trimis adeziunea printr-o scrisoare.

Cu ocazia acestui Congres, legăturile mele cu Vladimir Boutmy s-au strâns până am devenit cei mai buni prieteni. Aveam aceleaşi vederi politice şi aceleaşi temperamente. Desigur, pentru nişte oameni care trebuiau să acţioneze politic, aveam şi aceleaşi defecte: nu eram suficient de diplomaţi, pentru a nu spune că nu ştiam să mintim şi să facem temenele, pe care de multe ori sunt obligaţi să le facă adevăraţii politicieni!

De la aşa-zisa revoluţie din România a fost de trei ori în ţară, unde s-a înscris în Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici şi a luptat din răsputeri pentru unirea opoziţiei. A fost foarte decepţionat de nereuşita acestei acţiuni, dar nu a renunţat şi în cursul acestei veri, deşi foarte bolnav, voia să vină în ţară pentru a încerca în continuare.

Acum am aflat cu mare durere pierderea bunului meu prieten, cu-atât mai mult cu cât el abia împlinise 59 de ani.

Dumnezeu să-l odihnească între cei drepţi, după marea bunătate a sufletului său.

Ion PANTAZI

ADEVĂRATUL NAŢIONALISM

(urmare din pag. 1)

"neamurilor" şi ai "omenirii". Şi implicit ai Dumnezeului care a rînduit ca neamurile *să existe prin fire* şi *să co-existe prin iubire*, pînă ce se vor înfăţişa la marea Lui judecată.

Adevăratul naţionalism înseamnă păzirea şi afirmarea creatoare a fiinţei şi geniului naţional al unui neam, dar şi efort conştient de armonizare cu celalte neamuri în concertul universal al omenirii. Adevăratul naţionalism nu are doar baze materiale (biologice, istorice, politice), ci şi baze moral-spirituale. De aceea cea mai pură formă de naţionalism este *naţionalismul creştin*, care stă sub marele imperativ al *Iubirii*: iubire faţă de Dumnezeu, iubire faţă de propriul neam, iubire faţă de orice om ca făptură a lui Dumnezeu. Altfel spus, iubire *lucidă* (în sensul mistic al cuvîntului) faţă de ordinea firească a lumii lui Dumnezeu, în care neamurile (naţiunile) sînt forme de existenţă metafizic obiective şi istoriceşte necesare.

Orice atitudine, politică sau de altă natură, care contravine temeiului dumnezeiesc al iubirii cuminecătoare, este o formă de patologie istorică. Şovinismul (rasismul, xenofobia), tocmai pentru că se întemeiază nu atît pe iubirea de propriul neam, cît pe ura faţă de alte neamuri, nu este decît o formă de pseudo-naţionalism, ce trebuie repudiată chiar în numele naţionalismului adevărat. A amesteca însă tendenţios lucrurile, cultivînd deliberat confuzia între naţionalism şi şovinism (în lumea de azi circulă chiar sintagma perversă de "manifestări naţionalist-şovine"!), înseamnă fie prostie, fie ignoranţă, fie ticăloşie. Duşmanii perverşi şi adeseori "oculţi" ai naţionalităţilor au încurajat şi încurajează această confuzie în conştiinţa opiniei publice mondiale, transformînd, din ticăloşie interesată, naţionalismul într-un fel de sperietoare a lumii contemporane. Ei ar dori să prefacă omenirea într-o turmă obedientă dispusă să răspundă necondiţionat şi nediferenţiat la ordinele unor falşi păstori. Se va complace oare această biată omenire buimăcită cu o astfel de perspectivă animalică a existenţei istorice? Se cade să ne punem nădejdea în Dumnezeu şi să încercăm să salvăm naţionalismul firesc atît de pseudo-naţionalismul şovin, cît şi de pseudo-universalismul antinaţional.

În al doilea rînd, se cuvine reamintit că fundamentul uman al naţionalismului autentic nu este poporul, ci *neamul*. Poporul nu este decît massa indivizilor de aceeaşi origine etnică trăitori într-un anumit moment istoric. Neamul este însă comunitatea supraistorică a tuturor generaţiilor trecute, prezente şi viitoare, de acelaşi sînge şi de aceeaşi limbă. Poporul e trecător, neamul e veşnic. Poporul este o realitate fizică, neamul este o realitate metafizică. Sau, astfel spus: poporul nu este decît ipostaza prezentă a neamului, una dintre multiplele lui actualizări istorice. Confuzia dintre neam şi popor - de fapt dintre două planuri de realitate - poate duce la grave neajunsuri pentru înţelegerea corectă a naţionalismului. Ni se va ierta să reluăm, rezumativ, cîteva consideraţii dintr-un articol anterior (a se vedea "Puncte cardinale", Nr.5/41: Pentru dreapta întemeiere a naţionalismului).

În istorie există *o linie a neamului*, urmată şi îmbogăţită în măsuri variabile de şirul generaţiilor etnice. Ea, această linie a neamului constituie esenţa existenţei naţionale. Pe ea se întîlnesc, în ceea ce au mai reprezentativ, morţii, vii şi cei care ne vor succede; la capătul ei va sta întreagă, pentru dreapta judecată a lui Dumnezeu, vrednicia istorică a fiecărei comunităţi naţionale. În dialectica istorică a vieţii naţionale există generaţii care se învrednicesc mai mult şi generaţii care se învrednicesc mai puţin. Sau, am putea spune: popoare care trăiesc mai aproape de linia neamului lor şi popoare care, orbite şi decăzute, se îndepărtează considerabil de la această linie. Degenerarea unui popor poate să meargă şi pînă la frîngerea definitivă a liniei istorice a unui neam; istoria cunoaşte şi neamuri care au dispărut prin nevrednicia uneia sau mai multor generaţii. Un neam se poate stinge atunci cînd poporul - ipostaza lui actualizată într-un anume ceas istoric - decade atît de mult încît uită complet de linia neamului, adică de formula specifică a veşniciei şi plinătăţii lui. Cîtă vreme mai există însă în sînul unui popor măcar o minoritate care urmează şi mărturiseşte linia neamului, acesta se poate salva prin ea. Acea minoritate va fi *naţional* reprezentativă; ea va constitui ceea ce numeam într-altă parte "elita mesianică" a unui neam, capabilă să-l îndreptăţească în faţa lui Dumnezeu. Căci, după vechea istorisire biblică, pentru o mînă de *drepţi* Dumnezeu poate salva (ierta) întreaga Cetate!

Un popor ticăloşit trebuie mustrat cu asprime, tocmai *în numele neamului*, de către "drepţii" lui. Poporul nu trebuie absolutizat şi iubit orbeşte. Dacă el periclitează, prin nedesăvîrşirile clipei, existenţa veşnică a neamului, atunci adevăratul naţionalist are obligaţia morală şi istorică de a-l certa, trezindu-l din nemernicie, cum făceau proorocii din vechiul Israel şi cum a făcut-o Mîntuitorul însuşi ("Popor păcătos!", le strigă El evreilor în mijlocul cărora S-a întrupat ca om). Dumnezeu însuşi îi ceartă pe cei pe care-i iubeşte, dojana nefiind, cum am mai spus-o, decît semn al iubirii care veghează. Adevăratul naţionalist va fi aşadar cel care, iubindu-şi neamul pînă la sacrificiu, va evita să-l mistifice pe el sau să se mistifice pe sine. A vorbi necondiţionat numai în termeni superlativi de poporul tău, oricît de rătăcit ar fi acesta, nu e atitudine de adevărat naţionalist, ci de jalnic demagog populist. Ca şi şovinismul, *populismul* este o formă de denaturare a naţionalismului. El apare de obicei ca apanaj al politicianismului retorico-demagogic, dispus oricînd, pentru interesele sale imediate, să linguşească poporul chiar în detrimentul destinului naţional. Este tocmai ceea ce fac astăzi în România neocomuniştii pseudo-naţionalişti, dar şi anumite tabere ce s-ar dori sincer naţionaliste, fără a fi meditat însă cum se cuvine asupra temeiurilor doctrinei şi atitudinii lor politice.

Adevăratul naţionalist nu caută să-şi *în-cînte*, ci să-şi *des-cînte* poporul, spre a-l lecui de bolile sau infirmităţile actuale. El va fi deci "desfermecătorul" poporului de pe poziţiile absolute ale Tradiţiei Neamului. Un astfel de "desfermecător" a fost şi *Eminescu* însuşi -pildă supremă de naţionalism românesc. (Dar cît de puţin îl cunoaştem astăzi în această ipostază a sa!).

Prin urmare, *adevăratul naţionalism*, întemeindu-se pe realitatea eternă a *neamului*, călăuzit de *iubire*, dar şi de *luciditate*, nu se poate confunda nici cu populismul, nici cu şovinismul. El nu este decît valorificarea istorică firească şi exemplară, străină de orice extremism degradant, a fiinţei şi geniului naţional "întru" care am venit pe lume şi "întru" care sîntem chemaţi a ne împlini fiecare după puteri, ca în "sinele nostru lărgit" sau în "conştiinţa noastră mai bună", cum îi plăcea să spună regretatului Constantin Noica.

Iar dacă cineva de-al meu sau străin de mine va căuta, prin mijloace violente sau perverse, să întunece în conştiinţa mea imaginea neamului care mă transcende, atunci eu, naţionalistul, mă voi apăra în mod legitim, luîndu-mi-L drept sprijin şi martor pe Dumnezeul Neamurilor, pe Cel care mă învaţă să nu mă tem de cei ce-mi pot distruge trupul, dar de sufletul meu nu se pot atinge.

SAN JUAN DE LA CRUZ

Din poezia mistică spaniolă

Doctrinar oficial al romano-catolicismului, spaniolul San Juan de la Cruz (Sfîntul Ioan al Crucii, pe care mulți îl cunosc cu varianta franceză a numelui său - Saint Jean de la Croix) a trăit între 1542 și 1591. El n-a fost doar teolog, ci și unul dintre marii poeți mistici ai Apusului. Cîntăreț al iubirii mistice, este cunoscut mai ales prin cele trei poeme alegorice intitulate *Cántico espiritual*, *Noche oscura del alma* și *Llama de amor viva*, pe care el însuși le-a însoțit de comentarii teologice în proză. La noi fiind foarte puțin popularizat, încercăm să facem, prin tălmăcirile alăturate, un prim pas spre încetățenirea operei sale în limba română.

Cántico espiritual este redat doar fragmentar (am selectat 10 din cele 40 de strofe ale originalului); cuvîntul *cántico* fiind intraductibil ca atare în limba română, am preferat să-l refacem etimologic (lat. *canticum*, cu sensul medieval de "cîntec religios"). Sufletul (în spaniolă de genul feminin: *alma*), aprins de iubirea mistică, își caută "Iubitul" (*El Amado*), adică pe Hristos, chipul Mirelui. Tot "cîntece ale sufletului", în același ton al *Cîntării Cîntărilor*, sînt și *Noche oscura del alma* ("Noaptea întunecată a sufletului") și *Llama de amor viva* ("Văpaia vie a iubirii"), redate aici în întregime.

Am căutat, pe cît ne-a stat în putere, să păstrăm particularitățile prozodice ale orginalului: strofa numită *lira*, alcătuită din două versuri endecasilabice și trei versuri heptasilabice, urmînd schema *aBabB* (în *Llama de amor viva* este folosită o variantă de șase versuri a *lirei*, foarte rar întîlnită).

Ne propunem să revenim, în Numerele viitoare, cu alte tălmăciri din lirica lui San Juan de la Cruz, precum și a altor poeți religioși din Spania secolului al XVI-lea (Santa Teresa de Jesús, Fray Luis de León). Dacă vreo editură catolică din țară este interesată și dispusă să publice, în versiune românească, opera poetică *integrală* a lui San Juan de la Cruz, se poate adresa - eventual - și redacției "Punctelor Cardinale".

CANTICUM SPIRITUAL

Mireasa:

Princotro te-ai tăinuit,
Iubite-al meu, lăsîndu-mă-n suspine?
Precum cerbul ai fugit,
inima rănind-o-n mine,
căci te-am strigat, dar n-am mai dat de tine.

Voi, păstori ce colindați
cu turmele pe-ndepărtate creste,
de se-ntîmplă să-l aflați
pe Cel ce drag îmi este,
că pier de dorul lui să-i dați de veste.

După dragoste umblînd,
voi bate munți silhui sau locurî șese;
flori n-am să culeg nicicînd,
nici de fiare n-o să-mi pese,
ci voi răzbi prin tot ce-n cale-mi iese.

O, crînguri îndesite,
de Cel Iubit cu mîna-i semănate,
o, pajiști înverzite,
de florî împestrițate,
spuneți-mi, n-a trecut pe-aicea poate?

Răspunsul făpturilor:

Mii de haruri revărsînd,
trecu grăbit pe plaiuri și fînețe,
iscodindu-le pe rînd
și lumina sfintei fețe
le-a-nveșmîntat pe toate-n frumusețe.

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •

Mireasa:

Iubitul meu - coline
și solitare văi împădurite,
ostroave-n zări străine,
izvoare șopotite,
suflare dulce de-adieri vrăjite.

Și noapte ce se-mbie
în liniști de-aurore suitoare,
tăcută psalmodie,
pustie cîntătoare,
cină-a iubirii tainic-sfințitoare.

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •

Sufletul, pe veci năimit,
se lasă-n voia lui, cu zestrea-i toată;
nu e turmă de păzit,
nu e slujbă să m-abată,
ci-s doar iubirii pure-ncredințată.

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •

Să contemplăm, Iubite,
pe culmi, în frumusețea ta aleasă,
fîntîni neprihănite,
cu unda lin purceasă,
și să intrăm adînc în umbra deasă.

Și-apoi către alpine,
stîncoase peșteri, tainic vom răzbate;
chiar de-s ascunse bine,
întregi le vom străbate
și must vom bea din rodii miresmate.

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •

NOAPTEA ÎNTUNECATĂ A SUFLETULUI

În noaptea-ntunecată,
de-a dragostei văpaie dogorită -
o, clipă minunată! -
ieșii neauzită,
fiindu-mi casa-n liniști cetluită.

Prin beznă furișată,
pe-ascunsa scară, tainic dibuită -
o, clipă minunată! -
prin bezna negrăită,
fiindu-mi casa-n liniști cetluită.

În noaptea dulce-lină,
mă furișam, de nimenea văzută,
și-o singură lumină
pe calea neștiută
îmi licărea, din inimă născută.

Ea mă-ndruma mai bine
decît amiaza cea-n lumini avută
spre Cel rîvnit de mine,
ce m-aștepta, tăcută
să-l caut prin pustia ne'ncepută.

O, noapte ce vădit-ai
mai mult ca zorii calea tăinuită!
O, noapte ce unit-ai
Iubitul de Iubită -
Iubita în Iubitul ei topită!

Pe sînu-mi ce-nflorise,
căci pentru el anume se păstrase,
ca legănat de vise
în dulce somn rămase
și-ntreg văzduhu-a cedrii-nmiresmase.

Cînd boarea ce adie
pe metereze păru-i răvășise,
sub mîna-i străvezie
o rană se deschise
pe gîtul meu - și simț cu simț mi-ucise.

Uitîndu-mi de-ale mele,
spre Cel Iubit plecatu-m-am răpită
și-n juru-mi toate cele
pieiră-ntr-o clipită,
sub crinii albi, pe unde nu-i ispită.

VĂPAIA VIE A IUBIRII

O, văpaie a iubirii
ce-mi rănești cu duioșie
în miezul sfînt a duhului genune,
de m-ai smuls închipuirii,
vălul lumii mi-l sfîșie
pînă la cap, cu dulcea ta minune!

O, suavă închisoare!
O, blagoslovită rană!
O, mînă care blînd le mîngîi toate,
veșniciei știutoare
și păcatului dojană,
prin tine moartea viață se socoate!

O, voi, sfeșnice aprinse
sub a căror strălucire
ale simțirii grote, fioroase,
ce zăceau în beznă-ncinse,
căpătară-nvrednicire
spre Cel Iubit să ardă radioase!

Cît de blîndă și duioasă
pe-al meu sîn îți e hodina,
ca-ntr-un lăcaș ascuns de sihăstrie;
cu mireasma-i glorioasă,
răsuflarea ta, divina,
ce gingaș foc în piept mi-aprinde mie!

În românește de
Anca CRIVĂȚ și Răzvan CODRESCU

DOUĂ COMEMORĂRI

22 Iunie 1941: Graniță nedreaptă

La 22 Iunie 1941, națiunea întreagă, în dangătul prelung al clopotelor care vesteau trecerea Prutului de către Oștirea Română a îngenunchiat, rugându-se fierbinte pentru izbândă. Așa a fost atunci. Îngrijorarea pentru viața celor dragi, căci nu era familie care să nu aibă pe cineva apropiat îmbrăcat în haina militară, se împletea cu bucuria că în sfârșit se punea capăt umilințelor și rușinii la care fusese supus, pe nedrept, poporul român. Se reîntorceau la trupul însângerat al Țării provinciile din Răsărit și Miazănoapte care ne fuseseră răpite tâlhărește, printr-o odioasă înțelegere între mai marii timpului, cei care și atunci ca și acum cred că pot să hotărască, după bunul lor plac, destinul popoarelor.

Timp de 45 de ani, istoricii comuniști au afirmat, fără posibilitatea de a li se da răspunsul cuvenit, că războiul României în Răsărit a fost o *"crimă de agresiune"* împotriva Uniunii Sovietice, o țară pașnică și iubitoare de pace.

Din păcate, teza comunistă a războiului imperialist dus de România în Răsărit este susținută, chiar dacă într-o formă atenuată, și de anumiți istorici și oameni politici anticomuniști care găsesc justificată campania Armatei Române în Răsărit, dar numai până la Nistru. Continuarea războiului dincolo de Nistru fiind, în opinia lor, o gravă și condamnabilă greșală politică.

În replică la această înțelegere a războiului nostru în Răsărit se poate invoca, în primul rând, un argument de ordin militar. Cu rare excepții, un război se consideră terminat numai după ce forțele materiale și morale ale adversarului au fost distruse. Ori la Nistru forțele materiale și morale ale comunismului erau departe de a fi fost distruse. De altfel, printr-un paralelism de situații, cineva ar putea pune întrebarea: *ce a căutat Armata Română în Vest până la Debrețin și până în Munții Tatra, adică mult dincolo de granița de Apus a țării.*

Dar nu astfel de motivații dialectice justifică angajamentul total al României în războiul împotriva Uniunii Sovietice. Războiul dus de România în Răsărit nu s-a purtat numai sub semnul luptei pentru reîntregirea hotarelor. Acest lucru este bine să-l reamintim celor care l-au uitat sau care intenționat îl trec sub tăcere. Pe steagurile purtate de Oștirea Română în Răsărit a stat scris: CRUCIADA ÎMPOTRIVA BOLȘEVISMULUI. **Dacă alți vrăjmași, și de-a lungul frământatei noastre istorii am avut destui, au încercat să ne jefuiască bogățiile sau să ne sfârtece moșia, comunismul voia să ne înrobească sufletele, să ne desființeze ca neam.** De aceea nu ne rușinăm că Armata Română a ajuns până la Stalingrad și până la poalele Caucazului. Nu noi am greșit, ci cei care au ajutat comunismul să pătrundă până în inima Europei și să instaureze în spatele *"cortinei de fier"* cel mai diabolic regim de opresiune și teroare pe care l-a cunoscut omenirea.

Se mai reproșază guvernării Mareșalului Ion Antonescu de către oamenii politici de atunci ca și de cei de astăzi, că participarea României alături de Germania la războiul anticomunist ar fi fost o acțiune contrară *"alianțelor firești"* ale Țării noastre. Se uită însă că în momentele în care trupul țării era ciopârțit, *"aliații firești"* și-au retras garanțiile cu privire la integritatea teritoriului național, nefiind în stare să le onoreze. Se uită de asemenea că, venind la conducere, generalul Ion Antonescu, înainte de a se angaja în alianța cu Germania luase avizul ministrului Angliei la București, care recunoștea că în acea conjunctură politică România nu avea altă cale de urmat. **Dar mai ales se uită că nu România a declarat război Angliei, ci Anglia României, pentru a sprijini Uniunea Sovietică și comunismul,** după cum se uită și răspunsul dat de generalul Antonescu la primirea declarației de război a Angliei din vara anului 1941:

"Marea Britanie ne-a declarat război... Regret împreună cu micul, dar bunul și necontenit brav, încercatul și pe nedrept lovitul popor român, că atât de puțin s-a înțeles zbuciumul și tragedia în care de secole se zbate numai pentru a-și apăra ființa și drepturile sale la viață și la libertate, la liniște și la unire. Marea Britanie nu a cunoscut de secole tragedia și umilințele ocupației străine. Noi am trecut de 2000 de ani nu numai în decursul veacurilor, dar și în cursul aceluiași veac, din ocupație în ocupație, din umilință în umilință, din tragedie în tragedie. Marea Britanie se bate de secole pentru a cuceri; noi ne batem pentru a ne apăra. În această titanică și totodată neegală luptă am fost de multe ori înfrânți, am îngenunchiat, dar niciodată nu am cedat și nu am renunțat. Azi ca și în trecut, avem credința în izbândă și lăsăm conștiința oamenilor și istoria să judece și să ne judece".

Războiul a urmat însă un curs defavorabil și la începutul anului 1944 se întrevedea înfrângerea Germaniei iar Armata Roșie se găsea din nou la hotarele României. Ce a urmat se știe. Sub masca pragmatismului politic și cu pretenția de a oferi singura soluție posibilă pentru salvarea Patriei are loc actul de la 23 August, întoarcerea armelor împotriva foștilor aliați, cotropirea Țării de Armata Roșie și instaurarea regimului comunist cu ajutorul trupelor de ocupație. Foarte curând, cei care și-au închipuit că la 23 August România a intrat în tabăra învingătorilor și-au dat seama că s-au înșelat. Aliații, cei care ne îndemnaseră să capitulăm fără condiții, ne-au abandonat cu cinism Uniunii Sovietice și comunismului. La 30 Decembrie 1947, ultima speranță de rezistență anticomunistă, monarhia, este înlăturată cu brutalitate de agenții Moscovei, străini de Neam, de Țară și de Legea strămoșească. O noapte grea, lungă de 45 de ani, se lasă asupra României.

§

Și tot în luna Iunie a acestui an a avut loc ceremonia comemorării a cincizeci de ani de la debarcarea aliaților în Normandia. Nimic mai firesc ca popoarele să-și onoreze evenimentele glorioase din trecut, mai ales când aceste evenimente s-au înfăptuit cu prețul unor mari sacrificii de vieți omenești. Alături de Regina Marii Britanii, de Președintele Statelor Unite și de Președintele Franței au fost prezenți la această comemorare încă alți zece șefi de state și primi miniștri, reprezentând țările care la 6 Iunie 1944 se găseau în stare de război cu Germania. A fost însă prezent, fără să fi fost însă invitat oficial și monarhul României, M.S.Regele Mihai I. O prezență a cărei semnificație, mărturisim, nu o înțelegem.

La 6 Iunie 1944 Armata Română, al cărei cap, conform Constituției din 1923, este regele, era încleștată într-o luptă pe viață și pe moarte, pe Frontul Moldovei, pentru a apăra teritoriul național de invazia bolșevică. Și tot în acea vreme, aviația occidentală bombarda zi și noapte orașele țării. Bombardamente de teroare, soldate cu mii și mii de morți și schilodiți din rândul populației civile și cu distrugerea de cartiere întregi făcute zob sub covoarele de bombe revărsate, începând cu 4 Martie 1944, cu generozitate de *"Liberatoarele"* americane în scopul de a înfrânge voința populației de a se împotrivi Armatei Roșii și comunismului.

Mai de neînțeles însă decât prezența insolită a Monarhului României la comemorarea unor evenimente care reamintesc dureros de împrejurările ce au precedat ocuparea și comunizarea Țării, iar în final însăși abolirea monarhiei, au fost unele declarații ale Majestății Sale pe care, din respect față de memoria ostașilor români căzuți în Răsărit, preferăm să le uităm.

§

În încheiere, o ultimă precizare menită să veștejească din capul locului orice interpretare tendențioasă a afirmațiilor făcute mai sus. Convingerea noastră că instituția monarhiei este organic legată de ființa Neamului Românesc ne dă dreptul să ne exprimăm amărăciunea ori de câte ori această instituție este lezată, indiferent cine este acela care prin acțiunile sale îi știrbește înalta demnitate și onoarea.

Gabriel CONSTANTINESCU

M.S. Regele Mihai I și Mareșalul Ion Antonescu pe Frontul de Răsărit

Scrisoare deschisă adresată domnului Adrian Severin

Domnule Adrian Severin,

În interviul pe care l-aţi acordat postului de radio B.B.C. aţi afirmat că partidul din care faceţi parte a iniţiat şi prezentat Parlementului un proiect de lege de "reabilitare" a foştilor deţinuţi politici, condamnaţi pentru lupta de răsturnare a regimului comunist, proiect din care i-aţi exclus pe foştii legionari motivându-vă propunerea prin faptul că aceştia ar fi avut pe lângă dorinţa de răsturnare a comunismului şi pe cea de instaurare a regimului legionar, regim care - în opinia d-voastră - ar fi de dictatură.

Aceasta fiind tema, pentru aprobarea proiectului d-voastră, aţi avea obligaţia să vă motivaţi propunerea raportându-vă argumentaţia la Constituţie, Justiţie şi Istorie.

Pentru a rămâne strict legaţi de subiect, rândurile mele vor cuprinde câteva afirmaţii şi întrebări la care vă rog să răspundeţi:

1) - Care sunt motivele acestei "reabilitări"? Luptele şi jertfele celor care au combătut comunismul sunt şi vor rămâne fapte de măreţie istorică, fapte pe lângă care nu se poate umbla cu "reabilitarea". Pentru restituirea unor bunuri materiale confiscate de comunişti, juriştii vor găsi alte formule decât cea de "reabilitare".

2) - Despre legionari, Constituţia ţării, care cuprinde normele de bază privind libertatea politică a cetăţenilor, le asigură tuturor, fără discriminări, egalitatea.
Nominalizarea unor organizaţii sau partide politice ca fiind extremiste încalcă conceptul de bază al egalităţii. Calificativele pot fi părtinitoare. **Extremismul se manifestă prin fapte**. Numai sancţionarea faptelor extremiste, chiar dacă acestea ar aparţine unor partide autointitulate de centru, pot asigura deplina egalitate a cetăţenilor. Deci, numai nominalizarea faptelor extremiste este corectă.

3) - În nici una din cărţile legionare nu se găsesc afirmaţii care ar respinge pluripartidismul şi criteriile electorale democratice ale alegerilor. Critica legionară adusă democraţiei s-a adresat părţilor ei negative: corupţia, nedreptatea, demagogia şi tot ce aparţine de ele:

a) Formula conducerii de către elite s-a folosit în interiorul organizaţiei, sistem pe care îl întrebuinţează astăzi şi partidele democrate.

b) Din punct de vedere spiritual, Mişcarea Legionară este "de dreapta", raportându-şi faptele la morala creştină, încadrându-se în limitele recomandate de dragostea creştină.

c) Din punct de vedere politic şi economic, Mişcarea Legionară este "de centru", împotrivindu-se deopotrivă dictaturilor care pot duce la tiranie, dar şi unui liberalism fără limite care ar duce la libertinaj şi la anarhie. Cheia şi asigurarea unui echilibru este dragostea creştină.

Evenimentele care au ieşit din acest cadru au fost accidente faţă de care legionarii, la timpul respectiv şi-au exprimat regretul, le-au recunoscut şi au plătit pentru ele.

4) -Nici o instanţă judecătorească, internaţională sau naţională, nu a emis vreo sentinţă acuzatoare împotriva Mişcării Legionare, cum că aceasta ar fi fost o organizaţie de tip fascist sau naţional-socialist:

a) Tribunalul de la Nürenberg a scos Mişcarea Legionară de sub acuzaţia de fascism şi colaborationism.

b) Acuzaţiile denigratoare care s-au adus Mişcării Legionare cum că ar fi fost o organizaţie violentă, în lumina celei mai elementare statistici demostrează că faţă de numărul violenţelor îndreptate asupra legionarilor din partea celor care deţineau puterea politică, răspunsul legionarilor a fost sub 1 la sută.

5) - Nu au existat până în prezent legi, nici chiar sub regimul comunist din România, care să pedepsească apartenenţa politică a unui cetăţean, întotdeauna s-au pedepsit faptele, chiar dacă uneori au fost inventate.

a) În majoritatea situaţiilor, apartenenţa politică a fost stabilită de Securitate, prin brutalitatea anchetei.

b) În toate situaţiile, acuzaţia din dosare a fost una singură: cea de uneltire la răsturnarea regimului comunist. În unele cazuri, pe lângă această acuzaţie, legionarii erau învinuiţi de încercare de instaurare a **regimului capitalist american.** Din întâmplare, formula de instaurare a dictaturii legionare nu era la modă în timpul respectiv la Securitate precum este astăzi în proiectul d-voastră de "reabilitare". Deci nu o puteţi folosi nici măcar ca înscris al Securităţii, fiindcă lipseşte. Acuzaţia d-voastră cum că legionarii ar fi avut şi intenţii de acaparare a puterii politice este o presupunere, fără acoperire în acte şi fapte. Presupunerea vă aparţine ca fantezie şi ură şi nu poate fi luată în considerare nici de Parlament şi nici de Justiţie.

Imediat după Revoluţia din Decembrie 1989, pentru a abate marea aversiune care se manifesta împotriva comunismului, s-a creat planul pretinsului "pericol legionar". Astfel au apărut legendele fantastice despre foştii legionari, afirmându-se acuzator că ei ar fi fost aceia care au atacat forţele de ordine ale Ministerului de Interne în iunie 1990. Dacă aceste invenţii au putut atunci înşela pe cei naivi, acum majoritatea oamenilor vor respinge noua manevră de eliminare a legionarilor din lupta anticomunistă, cunoscând că Nae Ionescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, Radu Gyr, Petre Ţuţea şi foarte mulţi alţii, au fost legionari şi nu vor putea fi excluşi din istoria celor care au combătut comunismul.

Folosind logica d-voastră, pe care o întrebuinţaţi pentru acuzarea altora, vi s-ar putea răspunde tuturor celor care aţi făcut parte din protipendada P.C.R. că nu aţi dorit înlăturarea dictaturii comuniste ci numai înlocuirea lui Ceauşescu.

6) - Iniţiatorii propunerii despre care aţi vorbit - de "reabilitare" - sunteţi foşti membri P.C.R. Nu vi s-a pretins nici o reabilitare aşa după cum d-voastră o pretindeţi altora. Nu vi s-a cerut nici desolidarizarea de trecutul istoric al partidului comunist, ai cărui înaintaşi, la un moment dat, au cerut dezmembrarea ţării, şi nici desolidarizarea de sutele de mii de crime pe care acest partid le-a comis. Nu vi s-a contestat nici faptul că sunteţi parlamentari. Dar de aici şi până la îndrăzneala pe care v-o permiteţi, de a face "rânduială" în istoria celor care au luptat şi a acelora care şi-au dat viaţa pentru înlăturarea comunismului, e totuşi prea mult.

7) - În componenţa unor grupuri potrivnice comunismului, din care au făcut parte legionari, militari, ţărănişti, liberali sau apolitici, toţi aparţinând aceluiaşi dosar, cu aceleaşi fapte (reale sau inventate de fosta Securitate), acuzaţi, încadraţi şi condamnaţi cu aceleaşi articole de lege, cum se va face reabilitarea unora şi excluderea altora? Vor rămâne valabile apartenenţele politice stabilite de violenţele anchetelor de la fosta Securitate?

Din exemplificarea simplă de mai sus reiese fără dubiu intenţia de discriminare pe care o doriţi. Vă repet, nu au existat în lume şi nici sub dictatura comunistă, legi care să pedepsească apartenenţa politică. Întotdeauna s-au pedepsit faptele, chiar dacă ele (după cum am spus) au fost inventate. S-au făcut nelegiuiri, au fost oameni închişi zeci de ani fără sentinţe judecătoreşti, alţii ucişi, dar legi ca cele proiectate de d-voastră nu au existat. Nu vă acuz de incompetenţă juridică, fiindcă vina d-voastră este cu mult mai gravă, izvorăşte din ura educaţiei comuniste pe care aţi primit-o.

8) - Dar în situaţia când întregului lot dintr-un dosar i s-a aplicat de fosta Securitate acuzaţia de fascişti? Dacă vor fi contestaţii, v-aţi încumeta să recomandaţi o nouă anchetă violentă, solicitând pentru aceasta readucerea foştilor securişti? Şi revoluţionarilor din 1989 li s-a spus că sunt fascişti.

9) - Ce veţi face cu foştii elevi de liceu, majoritatea lor fiind prieteni în Frăţiile de Cruce? În actele fostei Securităţi sunt asimilaţi ca legionari. Vor rămâne, după judecata d-voastră, ca duşmani fioroşi ai ţării? Întreaga lor activitate nu ar depăşi acum educaţia religioasă din şcoli, educaţie care în acel timp era interzisă şi pedepsită. Prietenia sau simpatia foştilor copii de atunci acordată legionarilor nu este suficientă pentru încadrarea lor în Mişcarea Legionară. Legionarii nu au monopolizat sentimentele religioase şi naţionale şi s-au bucurat când şi alte organizaţii au avut activităţi sau preocupări asemănătoare.

10) - Din proiectul d-voastră de lege lipsesc datele esenţiale, poziţia d-voastră faţă de fostul regim comunist. A fost acesta un regim legal şi democrat? Aprobaţi colectivizarea, închisorile şi sutele de mii de crime pe care le-a făcut? Dacă nu le aprobaţi, cei care s-au ridicat împotriva comunismului, indiferent cărei organizaţii au aparţinut, vor avea şi din partea d-voastră aprobarea răsturnării comunismului,- actul revoluţionar fiind asemănător cu cel din Decembrie 1989.

În acest capitol ar intra şi o situaţie pe care d-voastră aţi omis-o, dar care îmi dă posibilitatea unei întrebări: admiţând că un membru al Partidului Comunist (unul singur), ar fi avut activităţi de răsturnare a comunismului sau de răsturnare numai a dictatorului principal (a secretarului general), care ar fi soarta acestui răsculat raportată proiectului d-voastră?

Despre comunişti nu aţi pomenit un cuvânt. De ce?

11) - Un alt eveniment important, care poate fi raportat proiectului d-voastră: paraşutarea legionarilor de către americani în anii 1951-1953. Reamintindu-ne de starea de spirit românească a anilor respectivi, blestemul pe care anglo-americanii l-ar fi meritat pentru Yalta, a fost înlocuit de marea speranţă a eliberării, aşteptată să vină din partea aceloraşi anglo-americani. Vrând-nevrând, încrederea acordată atunci legionarilor de către americani este legată şi face şi ea parte din speranţele ori visele dăinuirii noastre istorice.

Cu această ocazie reamintim că legionarii au luptat permanent împotriva comunismului, considerând comunismul ca cel mai mare duşman al creştinismului şi al omenirii. Au luptat şi s-au asociat în toate ocaziile cu cei care (chiar dacă numai uneori) au fost împotriva comunismului.

Am mai consemna că legionarii paraşutaţi nu au venit pentru a face spionaj în favoarea americanilor, ci pentru a organiza lupta de răsturnare a regimului comunist, legată de conflictul care se aştepta provocat de agresivitatea Rusiei comuniste faţă de Alianţa Apuseană.

Cu această ocazie, din grupurile legionarilor paraşutaţi voi aminti de inginerul Alexandru (Ică) Tănase, de Ion Samoilă, de doctorul Ion Golea, Alexandru Popovici, Gogu Gheorghiu, Ion Tolea. Ei nu pot fi plasaţi tendenţios în categoria unor tineri aventurieri; inginerul Ică Tănase a fost Şeful Centrului Studenţesc Legionar din Timişoara, a fost şef de promoţie, deci cu posibilităţi de realizare profesională în Apus. La fel şi ceilalţi.

Domnule Adrian Severin, închei afirmând că dragostea legionarilor faţă de Hristos şi Ţară, depăşeşte vrăjmăşia proiectului de lege pe care l-aţi iniţiat. Pentru viitor, vă doresc liniştea unor gânduri şi proiecte de pace deplină.

Zaharia MARINEASA

Timişoara, la 21 Aprilie 1994

REDACŢIONALE

Dragi tineri,

În comuna Crişan, judeţul Hunedoara se reclădeşte mănăstirea de aici distrusă în sec.XVIII.

Cei dintre voi care doresc să dea o mînă de ajutor la reconstruirea acestui sfânt lăcaş sunt bineveniţi în cadrul taberei de muncă ce se va deschide în acest sat începând cu data de 4 iulie a.c.

Participanţilor li se cere să-şi aducă cu ei un cort şi cele necesare campării.

Localitatea este satul de baştină al lui Crişan, situat la 5 km de oraşul Brad.

Stăreţia vă aşteaptă.

Informaţii suplimentare la tel. 01/6136839

În numărul trecut, pe pagina 7, am publicat textul unei conferinţe despre Basarabia ce ar fi trebuit ţinute la Köln, în ziua de 27 martie 1994. Textul, aparţinând Prinţului Ilie-Vlad Sturdza, a fost destinat reuniunii respective, chiar dacă autorul n-a putut fi prezent în Germania. Acest fapt însă, conform uzanţelor internaţionale, nu schimbă nici statutul şi nu umbreşte nici paternitatea textului. Participarea la un congres nu este condiţionată de prezenţa fizică a autorilor. Prin urmare, noi nu am comis nici un fel de mistificare, ci am rămas doar datori, cel mult, cu precizarea pe care o facem acum.

REDACŢIA

REEDUCAREA DE LA AIUD

Teama X. şi ispita

Demostene Andronescu

Afirmam într-unul din episoadele precedente că în fabrică erai mult mai vulnerabil decât în condiţiile, nu severe ci bestial de severe, ale regimului celular. Şi explicam şi de ce. În celulă, pe lângă faptul că aveai răgazul necesar pentru a te reculege şi pentru a-ţi reîncărca bateriile, relaţiile de adversitate dintre tine ca victimă şi călăii tăi de dincolo de uşă întreţineau o anume tensiune spirituală care îţi alimenta, de fapt, îndârjirea căci, ştiut este, oprimarea potenţează puterea de rezistenţă. În noile condiţii însă, această adversitate era estompată de faptul că asupritorii nu mai acţionau direct asupra ta, ci acţionau prin intermediari. Şi intermediarul era, cel mai adesea, tovarăşul tău de suferinţă, cel al cărui umăr îl simţiseşi altădată, în momentele de restriştе, alături de umărul tău. Conştiinţa colectivă şi destinul comun care fuseseră de-a lungul anilor secretul unităţii şi tăriei noastre acţionau şi acum dar acţionau în sens invers. Pentru a rezista în noile condiţii trebuia să te singularizezi şi să-ţi ceezi un destin şi o conştiinţă individuale lucru greu de realizat dacă nu erai extrem de bine structurat şi echilibrat sufleteşte. Aici, pe lângă faptul că erai supus unei permanente agresiuni morale şi nu aveai nici un moment de răgaz pentru a te reculege şi pentru a-ţi reîmprospăta forţele, puterea de rezistenţă îţi era erodată şi de spectacolul dezolant din jur la care erai nevoit să asişti neputincios zi de zi. Era ca pe un câmp de bătălie pe care rândurile luptătorilor se răreau necontenit. În jurul tău cădeau năruite conştiinţe şi se surpau fulgerate idealuri. Slujitorii altarelor cădeau lovind în altare, intelectuali de elită capitulau ponegrind şi veştejind valorile pe care altădată le slujiseră şi care îi consacraseră. oamenii de rând cădeau ucigându-şi visele şi întinându-şi idealurile. Era ca în apocalips. Am văzut oameni în toată firea care îşi făceau autodemascarea plângând şi zbuciumul lor sufletesc intra în rezonanţă cu zbuciumul tău, amplificându-l. Destinul colectiv despre care am amintit opera implacabil şi, în aceste condiţii, era foarte greu să te singularizezi şi să-ţi ceezi autonomia spirituală necesară continuării rezistenţei. Căderea lor era într-o anumită măsură şi căderea ta şi acum nu deziluzia era sentimentul pe care îl încercai, ca atunci, la începuturile reeducării când asistai la astfel de spectacole, ci spaima. O spaimă metafizică care te paraliza şi îţi crea sentimentul inutilităţii luptei. Şi dacă erai tentat, conştient sau inconştient, să te salvezi biologic (şi câţi dintre noi nu eram tentaţi oare, cel puţin instinctual, să facem acest lucru?) era evident că nu o puteai face decât sinucigându-te moral. Colonelul Crăciun ne avertizase de fapt asupra acestui lucru atunci când, în timpul uneia dintre acele de pomină şedinţe cu care a debutat reeducarea, ne spusese, cu aroganţa-i obişnuită, aproape textual: *"Nu vă faceţi iluzii căci nu veţi avea altă cale de urmat decât una din cele două pe care vi le oferim noi. Ori acceptaţi să vă reeducaţi ca să vă puteţi redobândi libertatea în condiţiile impuse de noi, ori vă sinucideţi. Din două una. Noi vă vom ajuta. Şi într-un caz şi în celălalt. Altă alternativă nu veţi avea. Comunitatea internaţională ne-a acceptat pe noi (era în plină eră a coexistenţei paşnice) şi acum tratăm cu ei de la egal la egal. Pe voi v-au abandonat. Nu mai aveţi ce aştepta de la ei. De altfel niciodată nu v-au luat în serios. V-au întrebuinţat doar ca pe nişte unelte pentru a întreţine aici, la noi, o situaţie tulbure, ostilă construirii socialismului de care se temeau şi de care se tem încă. Aţi pretins că vreţi să faceţi <<o ţară ca soarele sfânt de pe cer>> şi aţi crezut că o puteţi face prin trădare. Am făcut-o noi prin muncă. Vă veţi convinge că aceasta este realitatea. Vă vom arăta-o în filme, vă vom aduce aici muncitori care să vă vorbească despre ea, vă vor confirma acest lucru şefii voştri care s-au plimbat prin ea şi au văzut-o"*.

Acum, după doi ani de la acest discurs-avertisment al colonelului Crăciun, era cât se poate de clar că acesta nu glumise. Ne demonstrase că la cele două soluţii propuse de el nu exista alternativă. De asemenea, se străduise, aşa după cum ne promisese, să ne creeze, împreună cu aparatul său represiv, toate condiţiile, fie pentru a ne determina să ne sinucidem moral, fie pentru a ne extermina fizic. Şi ne mai demonstrase ceva. Ne demonstrase că este hotărât să-şi ducă la bun sfârşit sinistra sarcină ce-i fusese încredinţată.

Şi totuşi mai speram. Speram să se împlinească vreo minune, să se întâmple ceva care să pună capăt calvarului nostru. Mulţi dintre noi, care nu prea eram luaţi în seamă, fiind consideraţi neînsemnaţi (aceasta o credeam noi) încercam să trecem neobservaţi, participând la şedinţele de demascare doar cu prezenţa fizică. Sub diferite pretexte, uneori puerile, încercam să amânăm luarea unei decizii, dar acest lucru nu făcea decât să ne prelungească agonia. În noile condiţii, din fabrică, două erau sentimentele pe care le încercam cu o mult mai mare acuitate decât în condiţiile de regim celular: teama şi ispita. Teama de a nu fi dus înapoi în infernul din care de-abia ieşiseşi şi ispita că, făcând anumite concesii - te-ai putea elibera.

După închiderea lagărelor de muncă forţată (canal, mine de plumb etc.) din motive pe care la data respectivă nu le puteam înţelege, deţinuţii au fost întemniţaţi, după criterii politice, în închisori de execuţie. Legionarii au fost aduşi la Aiud şi deoarece erau consideraţi cei mai înverşunaţi duşmani ai regimului (ceea ce şi erau de fapt) li s-a aplicat, ca de obicei, un regim sălbatic de sever, mai întâi sub domnia lui Coler şi apoi sub cea a lui Crăciun. Din acel moment nimeni nu a mai fost scos la muncă sub pretextul că nu merită. Când câte unul dintre noi cerea acest lucru (ţăranii şi muncitorii mai ales, care suportau extrem de greu regimul celular) i se răspundea: *"Voi nu aveţi dreptul la muncă. Nu meritaţi această onoare. Voi aici veţi putrezi"*. De aceea, pentru cea mai mare parte dintre noi scoaterea la muncă a echivalat cu un fel de semieliberare. După ani îndelungaţi de claustrare, simplul fapt că te puteai mişca într-un spaţiu mai larg, că puteai privi fără restricţii un fir de iarbă, o gâză ori o floare şi că puteai să contempli noaptea, prin fereastra fără obloane, cerul înstelat, toate aceste nimicuri esenţiale îţi dădeau o stranie senzaţie de libertate, dar în acelaşi timp şi o teamă aproape nefirească că le-ai putea pierde de nu te vei mlădia. Şi călăii noştri speculau cu perfidie această teamă. Din când în când luau pe câte unul dintre noi considerat mai recalcitrant şi-l întorceau îndărăt în Zarcă sau pe Celular. Pe unii dintre aceştia îi aduceau, după un timp, *"cuminţiţi"*, înapoi, printre noi, pentru a ne servi drept exemplu. Şi metoda era productivă.

Mai era apoi ispita eliberării. Periodic, din rândurile celor consideraţi reeducaţi, indiferent de pedeapsă, se formau loturi care erau puse în libertate. De fiecare dată, în astfel de ocazii, eram adunaţi să asistăm la eveniment şi să ascultăm discursul colonelului Crăciun, discurs pe care de acum îl cunoşteam pe dinafară. De fiecare dată nu omitea să ne reamintească că eliberarea noastră depinde numai şi numai de noi, de acceptarea fără rezerve, sinceră, a reeducării. Şi oricât ai fi fost de înverşunat în hotărârea ta, nu puteai să asişti indiferent la un astfel de spectacol. Nu era deloc uşor să reziştі ispitei în condiţiile în care totul părea pierdut. Cu ocazia acestor eliberări, colonelul Crăciun nu scăpa prilejul să încerce, cu perfidia-i cunoscută, să creeze oamenilor fel de fel de probleme de conştiinţă. Îmi amintesc că odată şi-a încheiat discursul în felul următor: *"Cu acest lot trebuia să se elibereze şi X* (şi a numit numele unui reeducat), *dar ne-am gândit că nu-l putem pune în libertate decât împreună cu bunul său prieten Y* (şi a numit pe unul considerat recalcitrant). *Şi Y refuză să meargă acasă"*. Apoi adresându-se direct lui X: *"Popescule încearcă să-ţi convingi prietenul să accepte condiţiile noastre şi vă promit la amândoi, în faţa tuturor celor de aici, că cu primul lot vă veţi elibera împreună"*. În felul acesta, pe lângă faptul că îi creea lui Y noi probleme sufleteşti, îi oferea şi o justificare în faţa propriei conştiinţe pentru eventuala sa capitulare. Căci aşa începeau căderile: prin construirea unui alibi moral.

Presiunile fizice şi psihologice exercitate asupra noastră au urmat o linie ascendentă până în primăvara anului 1964. Începând cu această dată exigenţele reeducării au slăbit şi au continuat să slăbească pe măsură ce timpul trecea. S-a ajuns astfel ca, în ultimele luni de dinaintea eliberării noastre (iunie şi iulie), şedinţele de reeducare să fie o simplă formalitate. Rând pe rând s-a renunţat la a se mai pretinde celor care acceptau să ia cuvântul, să mai facă aprecieri dure la adresa trecutului lor sau să întineze memoria celor pe care cândva i-au venerat. Pentru aceia dintre noi care reuşiseră să-şi păstreze cât de cât o fărâmă de luciditate era clar că *"duhovnicii"* noştri intraseră în criză de timp. Era clar că termenul de predare a *"nobilei"* lor lucrări se apropia şi colonelul Crăciun voia, ca orice comunist, să poată raporta că misiunea ce-i fusese încredinţată a fost îndeplinită într-un procent cât mai apropiat de sută la sută. S-a ajuns până acolo încât şefii colectivelor de reeducare, cu asentimentul tacit al conducerii probabil, se rugau de cei care refuzau să-şi facă autoprezentarea să ia şi ei cuvântul, aşa de formă, pentru a putea consemna în procesele lor verbale acest lucru. În aceste condiţii, mulţi dintre cei ce refuzaserăm să participăm, altfel decât cu prezenţa, la şedinţele respective, am acceptat, în sfârşit, să luăm cuvântul şi să ne facem succint un fel de autobiografie. Spre surprinderea noastră, reeducatorii s-au declarat mulţumiţi.

Şi totuşi, securitatea nu a renunţat până în ultimul moment de a ne compromite. După scoaterea noastră din fabrică, în cele câteva zile în care eram pregătiţi pentru eliberare, au venit în Aiud o serie de ofiţeri de la securităţile din ţară pentru a încerca să-şi racoleze, dintre noi, informatori. Îmi amintesc că într-una din acele zile am fost chemat şi eu în faţă, la birourile administraţiei. Când am intrat în biroul colonelului Crăciun, acesta era însoţit de un ofiţer de securitate în persoana căruia nu mi-a fost greu să recunosc pe celebrul căpitan Enoiu, fostul meu anchetator, care acum era colonel. Acesta, cum m-a văzut intrând, m-a întâmpinat cu întrebarea: *"Ce faci Andronescule? Am auzit că nu ţi-ai băgat minţile în cap. Eu totuşi am venit să te iau acasă. Eu te-am arestat, vreau ca tot eu să te pun în libertate. Uite, aici am biletul tău de eliberare. Nu-l vei primi însă până nu vei semna asta"*. Şi îmi întinse o hârtie, un fel de formular tip care trebuia completat şi semnat. L-am parcurs dintr-o privire. Era o declaraţie-angajament pe care, după ce am citit-o, i-am împins-o, cu un gest moale îndărăt, spunându-i: *"Domnule căpitan (colonel m-a corectat Crăciun, care până atunci asistase tăcut la discuţie); domnule colonel - am reluat eu -doresc şi eu, tot atât de mult ca oricare de aici, să mă eliberez, însă nu cu orice preţ"*. *"Tot bandit ai rămas"*, mi-a replicat cu un început de mânie în glas Enoiu şi cu un gest tot atât de moale ca şi al meu rupse biletul de eliberare pe care mi-l arătase cu câteva momente înainte. Chemând apoi pe gardianul care mă adusese îi ordonă să mă ducă înapoi în celulă zicând: *"Ăsta va rămâne în continuare aici"*. Peste câteva zile, cu ultimul lot care s-a eliberat din Aiud, m-am eliberat, totuşi, şi eu.

(va urma)

ESTE METAFIZICA ... LEGIONARĂ ?

Mihai Marinica

Desigur că orice om cu bun simț și dotat cu o medie inteligență - adică avînd coeficientul de inteligență în zona de mediocritate normală - va replica spontan: Ce întrebare mai e și asta?! E un nonsens, o aberație!

Recunosc, întrebarea este stupidă. Ea însă nu-mi aparține, și aici trebuie să-mi recunosc și limitele facultății imaginative: n-aș fi în stare să inventez așa ceva niciodată. Și totuși, acel ceva ce face posibilă întrebarea de față acționează la ora actuală în societatea românească.

Întrebarea nu este deci atît de aberantă pe cît pare la prima vedere, ci este de-a dreptul *realistă*, atîta vreme cît absurdul și nonsensul mai sînt încă dimensiunile de bază ale societății române moderne, atîta vreme cît cei ce-o conduc se bizuie nu pe propria rațiune, cît pe viciul de logică și marea doză de ignoranță a celor conduși. Pentru a ilustra mentalitatea care la ora actuală este dominantă, vom relata o întîmplare reală, petrecută acum cîțiva ani, care constituie exemplul cel mai grăitor în acest sens. Unul din marii noștri cărturari, văzînd situația precară a culturii și spiritualității românești, a propus forurilor competente întemeierea unui institut de cercetare filosofică, în care să fie adunați tinerii cei mai dotați din țară, în care să se salveze ceea ce mai putea să fie salvat din cultură. Răspunsul pe care l-a primit de la un înalt funcționar de stat este extrem de sugestiv: "Nu este nevoie de cultură de performanță. Cultura este o activitate burgheză, reacționară. Și, la urma urmei, ar fi prea mulți intelectuali strînși la un loc".

A fost o vreme cînd nu ne puteam permite luxul de a gîndi. O vreme cînd actul de a gîndi era ilegitim, iar metafizica era considerată ca fiind cel mai periculos delict de gîndire. Pentru mulți dintre noi, acele vremuri *nu au trecut*.

Metafizica ține de natura reflexivă a omului, ea este conținută în însăși forma noastră mentală. Stă în firescul gîndirii să se întrebe care sînt principiile lumii și ale gîndirii ,de unde provine omul și care-i sînt limitele. Kant a demonstrat că structura noastră logică însăși ne conduce la ideea de Dumnezeu. Acest ideal al rațiunii pure este consubstanțial cu forma gîndirii, adică face parte din matricea logică, din modul nostru de a gîndi. Problema principiului (problema ființei absolute), ți-o pui prin simplul fapt că raționezi asupra limitei gîndirii; ea face parte din propria ta structură mentală. Nu poți contesta existența acestei probleme vitale, nu poți să îi conteşti consubstanțialitatea cu propria structură cugetătoare și în același timp să îți rămînă intactă, neafectată, gîndirea profundă. Contestarea existenței acestui ideal al rațiunii pure duce la anihilarea substratului propriei tale gîndiri.

Nu mă pot opri să gîndesc, de teamă că aș putea să gîndesc... metafizic! Metafizica ține de propria mea *natură*. Nu pot să îmi contest natura. "Ba poți !", îmi spune cerberul politic - cel pus să aibă grijă de viitorul culturii noastre. "Metafizica este reacționară și dușmănoasă, ea servește interesele celor ostili masei muncitorești. Gîndirea e-n slujba clasei exploatatoare!" (Vorba aceea: "Noi muncim, nu gîndim...")

De ce să mai filosofezi, cînd despre astă lume nimic nu e de spus? De ce să te bucuri de viață, cînd tu n-ai contribuit cu nimic și ea îți vine dinafară? *Eștirodul nedorit al nesăbuitului simț*. De ce să mai filosofezi, cînd viața e doar o minciună, nonsens și durere? La ce bun să te mai folosești de conștiință, cînd ochii ei larg deschiși nu văd decît tragedia și mizeria condiției umane? Mai bine să te întorci de unde-ai plecat...

Mai cu seamă că înspre acest țel sînt și mulți "oameni de bine" dispuși să te-ajute. "Uite, aici ar trebui să lovesc!", îi spune unul din gardienii lagărului, profesorului universitar al lui Marin Preda, ciocănindu-i tîmpla cu bîta. Clasa "muncitoare" a sesizat întotdeauna *diferența specifică*. "Clasa muncitoare merge (voios) în paradis"...

Acolo trebuia lovit pentru ca diferența specifică să dispară. Mult nu mai e. Cei care-au fost puși responsabili cu ordinea socială vor putea raporta reușita acțiunii abia atunci cînd va fi dispărut orice respirație *universitară*.

§

În cele ce urmează ne-am propus să începem să analizăm procesul distrugerii Universității române. Nu va fi vorba aici despre invazia din iunie 1990 a forțelor oculte, subpămîntene - mineri sau securiști; această forță respectabilă a încercat doar să definitiveze o acțiune începută acum mai bine de patru decenii și care a fost extrem de eficientă: distrugerea noțiunii de Universitate, reducerea la neant a Universității *din interiorul acesteia*.

Mai întîi a fost interzisă *metafizica*. Apoi au urmat *metafizicienii*. Operele filosofice ale marilor gînditori din istorie, atunci cînd n-au fost distruse, au fost blocate la fondul secret al bibliotecilor - unde nu vor putea avea succes decît activiștii ideologiei oficiale, propagandiștii de meserie. Studenților li s-au servit numai lucrări de mîna a șaptea - comentarii la comentarii de cărți. Studentul nu mai avea dreptul perspectivei directe, nu mai putea avea părerile lui personale; totul trebuia să decurgă ideologic; adică după canoanele unei gîndiri stihiale, impersonalizante. Gîndirea ideologică este extrem de tematoare față de orice manifestări imprevizibile, față de spontaneitate în genere. Sclipirile de irațional sau cele de suprarațional din gîndirea metafizicienilor de geniu vor trebui suprimate. Toți marii filosofi vor fi răstălmăciți, vor fi înrolați în marele regiment al precursorilor materialismului istoric și dialectic, alături de pre-scursorile autentice! Morții vor fi îngropați mai adînc. Cei care nu au avut timp să ajungă clasici, vor fi luați în răspăr și executați public în ședințe de demascare.

Nu este întîmplător faptul că principala țintă a atacurilor noii puteri a constituit-o filosofia ortodoxă, în cele două forme ale sale: "TRĂIRISMUL", reprezentat prin Nae Ionescu, și GÎNDIRISMUL, care-l avea ca mentor pe Nichifor Crainic.

Ceea ce rămîne uimitor și de neînțeles pînă astăzi este cum a ajuns să se conserve peste vremi tonul de demascare și defăimare a celor care au fost părinții metafizicii noastre moderne. Iată ce putem citi într-unul din manualele de educație filosofică:

"În perioada interbelică a apărut și a proliferat păgubitor, împlinind un rol reacționar, profund antiuman și antipopular, antidemocratic și anticomunist, curentul cunoscut mai întîi sub numele echivoc de "experiențialism" și, mai apoi, sub cel de "trăirism". (...) Ura împotriva filosofiilor raționale s-a concentrat manifest, constituind una dintre caracteristicile esențiale ale trăirismului, într-un pe cît de virulent pe atît de subiectivist atac împotriva materialismului dialectic și istoric, a filosofiei care cîștigase adeziunea miliardelor de oameni și sub a cărui stindard se desfășurase, victorioasă, Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, iar în țara noastră constituia fundamentul teoretic al mișcării revoluționare a proletariatului". (Ministerul Educației și Învățămîntului, prof. univ. dr. Gh. Al. Cazan - *Istoria filosofiei românești*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984, pag. 310). În alte pagini putem citi: "Ortodoxismul reprezentat de Nichifor Crainic s-a caracterizat prin denaturarea spiritualității românești, prin încercarea de justificare a practicilor politice antipopulare și antinaționale, prin apologia crucii, a religiei, a misticismului. (...) Trăirismul, cu al său cult al eroilor și al vieții, considerată independent de legitatea obiectivă, cu mitul sîngelui, cu aspirația spre cultivarea paradoxurilor în scopul discreditării gîndirii analitice și sintetice, s-a finalizat într-o apologică (?!) a politicii de dreapta, a teoretizat și a ajutat în același timp mișcarea fascistă din România". (idem, pag.335).

Aceste considerații sînt departe de a constitui o anomalie, întreaga carte este străbătută de spiritul marxist-leninismului militant: conștiința individului nu este decît produsul relațiilor sociale, personalitatea omului de tip nou e dată numai de interesele viscerale pe dinlăuntrul turmei. Gînditorii cei mai de seamă ai istoriei noastre, începînd de dinainte de Cantemir și pînă în zilele noastre, nu pot să gîndească decît în funcție de apartenența politică la clasa din care sînt puși să facă parte: exploatatori sau exploatați! Metafizica lui Nae Ionescu este considerată ca fiind o adevărată *ideologie a legionarismului*: "Iubirea mistică, pasivă, contemplativă, necreatoare, hieratică este situată de Nae Ionescu ca *metodă* a metafizicii și instrument de cunoaștere a absolutului. El ajunge, cum se vede, la pledoaria pentru *revelația* mistică și pentru *ortodoxism*, încercînd efortul reînvierii unor dogme de proveniență medievală, echivalentul voinței de anulare a rațiunii critice.(...) Doctrina lui Nae Ionescu, în ipostaza sa gnoseologică, s-a constituit într-un antiumanism nedeghizat, agresiv și nu mai puțin, simplist. Cînd scria că omul este o existență <<abnormă>>, vinovat de a fi săvîrșit păcatul originar și condamnat, de aceea, să trăiască în sentimentul necontenitei sfîșieri, Nae Ionescu nu făcea altceva decît să statueze exploatarea capitalistă în forma sa cea mai agresivă: fascistă". (ibidem, pag.325).

Întreaga culegere reflectă modul de gîndire materialist al acelora care nu-și pot permite luxul de a gîndi neinteresat - și care hotărăsc în sinea lor că gîndirea este produsul intereselor imediate: pentru aceștia, reflecția filosofică este un apendice al unor necesități biologice sau sociale.

Să revenim. Este metafizica *legionară*? Desigur că nu. Așa afirmă doar cei care cred că poți folosi filosofia ca pe o bîtă.

Dacă nu este așa, ce-o face să pară astfel?

Faptul că pretinde gînditorului *autenticitate*, adică sinceritate cu sine, faptul că face din starea de *înțelegere prin asentiment* forma supremă de cunoaștere sau faptul că susține mistica teologică drept forma absolută a împlinirii *personalității* umane -toate acestea nu au în ele nimic strict legionar. Ele sînt caractere ale spiritualității ortodoxe - și sînt constitutive neamului nostru. Fără ortodoxie nu ne putem numi români. Credința ortodoxă ține de personalitatea noastră etnică și este condiția fără de care nu putem exista; au spus-o toți Sfinții noștri Părinți. *Noi ne-am născut creștini*. Iar dacă nu ne vom păstra ortodoxia, vom pierde caracterele specifice neamului nostru, vom dispărea din istorie. Internaționalismul comunismului ateist este o uniformizare malefică a conștiințelor naționale; în loc să-și aducă fiecare popor personalitatea spirituală proprie în concertul cultural al națiunilor, sînt puse toate să imite modelul impus al unei ideologii jalnice. Nu numai oamenii, dar și națiunile își au un pat al lui Procust.

Curentul de gîndire ortodoxist, precum și cel "trăirist", au fost reacții firești față de ameninţarea distrugerii credinței, culturii și neamului de către o credință străină, adusă de filiala din România a partidului comunist moscovit. Iar dacă Nichifor Crainic a luat poziție împotriva unora dintre evrei, nu este din cauza etniei acestora, ci din cauză că aceștia erau conducătorii partidului comunist, erau conducătorii lojilor francmasonice (care ne-au adus în țară ereziile iluminismului și ale altor raționalisme anticreștine), din cauză că susținători ai *Talmudului* fiind, nu recunoșteau în Iisus Hristos pe Fiul lui Dumnezeu, Mîntuitorul lumii. Nichifor Crainic a fost profund creștin. Era normal să ia poziție împotriva *ereticilor în genere*, fără deosebire de etnie. Poporul evreu este într-adevăr un popor *ales*, dacă Fiul lui Dumnezeu a ales să se nască acolo. Acești evrei sectari, împotriva cărora vorbește Nichifor Crainic, susțin că națiunea evreiască este doar aleasa Tatălui, că Fiu nu există, iar mîntuitorul ce va veni nu va veni și pentru neamuri, ci va fi doar al lor. Nu este deci de mirare că nere cunoscîndu-L pe Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, ei vor ajunge să alimenteze din umbră sau fățiș toate ereziile lumii. Ultimul antichrist pe care îl produseseră a fost Marx.

Detractorii lui Crainic au încercat să extindă blamul - pe care acesta l-a dat sectarilor -asupra tuturor evreilor, învinuindu-l de antisemitism, omițînd cu bună știință faptul că mentorul spiritual al "Gîndirii" avea mulți prieteni evrei (care erau creștinați). Dar aici avem de-a face cu un fenomen tipic tuturor celor care se știu nelegitimi: *criza de reprezentativitate*. Să ne amintim că și partidul comunist din România a trecut printr-o astfel de criză, pînă ce a ajuns să se confunde cu poporul. Partidul *înfiase* poporul, pretinzînd astfel legitimitatea existențială pe care o are numai *națiunea*. Același lucru se petrecuse și în sînul poporului iudeu. Cei care l-au răstignit pe Hristos se pretind și acuma reprezentanții unui adevăr de *unanimitate*, uitînd că *fiii apostolilor* sînt primii dintre creștini îndreptățiți să-i conteste.

Cît despre "trăirismul" lui Nae Ionescu, nu putem spune că ar fi fost antiiudaic nici atît. Nae Ionescu se considera pe sine ca fiind discipolul și continuatorul lui Nicolae Iorga. Iar despre curentul de autenticitate pe care l-a susținut "trăirismul", nu putem spune decît că și Immanuel Kant a fost "trăirist" - în măsura în care a afirmat că nu putem ști mai mult decît putem *trăi*, deoarece semnificațiile prin care înțelegem lumea sînt *sensibile*, adică își au izvorul în existența noastră mărginită. Dacă trecem de hotarele experienței posibile, nu mai putem cunoaște și înțelege nimic, deoarece prin abstractizare nu facem altceva decît să extragem din concepte ceea ce inițial le conferisem în procesul semnificării: materia sensibilă, intuițiile pe care le *trăisem* în existența concretă.

Vehemența celor doi filosofi împotriva ereticilor a fost doar *verbală*. Războiul lor a fost pur spiritual și s-a restrîns la zguduirea conștiinței naționale. Ei au fost profund creștini, adică în viață și-au asumat rolul de victime, încredințați că dreptatea desăvîrșită nu este posibilă decît în transcendență, în cer.

Iar faptul că războiul lor cultural l-am pierdut cu toții, explică în mare măsură de ce sîntem acuma atît de superficial ortodocși, de ce devenim cu fiece zi din ce în ce mai puțini români...

TEOLOGIA MISTICĂ şi DOGMATICĂ

10. Omul "paradisiac" şi omul "căzut"

(continuare)

Păcatul odată săvîrşit, se trezi în primii oameni şi *conştiinţa vinovăţiei*, ca unii ce intraseră de-acum în tensiunea dialectică dintre bine şi rău. În limbajul simbolic al referatului biblic, ea se exprimă prin *ruşinea* faţă de goliciunea fizică şi prin *teama* faţă de întîlnirea cu Dumnezeu ("au cunoscut că erau goi"; "m-am temut, căci sînt gol şi m-am ascuns"). Această întîlnire cu Dumnezeu, după săvîrşirea păcatului, trebuie interpretată şi ea în sens simbolic. Chemarea lui Dumnezeu ("Adame, unde eşti?") a fost, de fapt, o chemare la mărturisire şi pocăinţă (condiţii *sine quibus non* ale iertării), căci altminteri Dumnezeu ştia şi ce se întîmplase, şi unde se afla Adam, şi din ce pricină se ascunsese. Dar protopărinţii refuzară mîna întinsă de Creator. "N-au vrut să se smerească şi să se pocăiască în timp ce îi întreba pe ei Dumnezeu şi cu încetul spre pocăinţă îi mîna (...). Dacă deci Adam atunci îndată păcatul ar fi vrut să-l mărturisească şi să se pocăiască, iertare ar fi dobîndit", scrie Neagoe Basarab în *Învăţăturile* sale (cit. după ed. V.Grecu, Bucureşti, 1942, pp.201-203). Primii oameni se arătară ruşinaţi, dar nu şi dispuşi la recunoaşterea vinei lor şi la căinţă. Văzîndu-se ei descoperiţi, Adam dă vina pe femeie (ba chiar încearcă să-l scoată co-răspunzător pe Dumnezeu însuşi, zicînd: "Femeia pe care *tu mi-ai dat-o să fie cu mine*, aceea mi-a dat din pom şi am mîncat"!), iar femeia dă vina pe şarpe; nici unul nu are curajul să-şi asume propria faptă. Cît despre "şarpe", ipostază diavolească, el iese din socoteli, căci pierduse deja posibilitatea căinţei şi a iertării, ca unul ce se învesnicise în rău prin propria-i voinţă.

Faptul că a fost ispitit *din afară* nu se poate constitui într-o scuză suficientă pentru om, căci diavolul îndeamnă, dar nu poate constrînge. Omul a căzut, dar *putea să nu cadă*. Vina lui rămîne deci indiscutabilă, iar urmările ei apar drept fireşti.

În ce priveşte aceste urmări, ivite îndată după păcat şi răsfrînte asupra omului întreg (suflet şi trup), a întregii lui descendenţe şi a întregii Firi (v.ROMANI 8, 20-22), ele nu sînt nişte pedepse arbitrare, rostite de "furia" divină, ci *consecinţe fireşti ale păcatului*, rezultate direct şi obiectiv din călcarea rînduielilor originare ale Creaţiei. Dumnezeu n-a blestemat în sensul curent, ci pur şi simplu a anunţat omului rezultatele derivate din neascultare, relele pe care singur şi le-a atras asupra-i: pe femeie o aşteaptă naşterea de prunci, cu multă durere, precum şi dependenţa (fiziologică şi socială) faţă de bărbat; iar pe acesta îl aşteaptă truda pentru supravieţuire, în cadrul unei naturi de-acum degradate şi ostile, pînă la întoarcerea în ţărîna din care a fost zidit, ca unul ce a schimbat "dragostea faţă de Dumnezeu în dragoste faţă de materie" (Sf.Ioan Damaschin); în sfîrşit, pe amîndoi îi aşteaptă *moartea* trupească ("Căci plata păcatului este moartea" - ROMANI 6, 23), după ce ei au ales să moară mai întîi duhovniceşte, prin păcat, ieşind din comuniunea harică cu Dumnezeu ("izgonirea" din Eden), unic izvor al vieţii adevărate şi nepieritoare.

În ce priveşte aşa-numitul "blestem al pămîntului" ("blestemat va fi pămîntul pentru tine"), el iarăşi nu trebuie înţeles ca o anatemă divină; nu Dumnezeu l-a blestemat, ci omul l-a făcut să ajungă *ca şi blestemat*.

"Părinţii Bisericii vor spune că omul *a pierdut asemănarea*, în timp ce *chipul a fost întunecat* şi îmbolnăvit. Căci nu pomul era aducător de moarte, ci călcarea poruncii (Sf.Teofil al Antiohiei)".

Importanţa dogmatică a păcatului dintîi şi caracterul lui de "tragedie universală" vin de acolo că, potrivit concepţiei ortodoxe, el nu i-a afectat doar pe protopărinţi, ci, prin ei, pe toţi urmaşii lor naturali, adică întreg neamul omenesc. De aceea mai este numit şi *păcat ereditar*, reprezentînd *o carenţă generală a naturii umane*, transmisă din generaţie în generaţie. *Mărturisirea ortodoxă* spune în acest sens: "Păcatul strămoşesc este călcarea legii dumnezeieşti care a fost dată, în rai, Dezintegrarea dintre <<chip>> şi <<asemănare>> se poate explica astfel: harul <<chipului>> era suficient omului spre a-L cunoaşte pe Dumnezeu; dar <<chipul>> n-a urmat cursul său *normal*, adică el nu s-a ridicat la ordinea unei vieţi supranaturale, spre <<asemănare>>. Păcatul n-a distrus <<chipul>> în ceea ce are el propriu, dar inteligenţa şi libertatea au fost în aşa fel atinse încît omul nu mai poate trece de la o ordine [cea naturală - n.n.] la alta [cea supranaturală - n.n.]. Omul nu mai rămîne, potrivit voinţei sale proprii, nici în cele ale firii, ci cade *în cele contrare firii*. Pedeapsa constă în aceea că omul se mută într-o stare care-i suspendă accesul la viaţa supranaturală. Deoarece nemurirea era dependentă de gustarea din <<pomul vieţii>>, după păcat trupul se va descompune, urmînd destinul oricărei fiinţe *biologice*" (I.Bria, op.cit., p.294; subl.n.).

Şi încă o lămurire necesară. Cei doi "pomi" paradisiaci ("al cunoştinţei binelui şi răului" şi "al vieţii") au fost interpretaţi în fel şi chip de exegeza creştină. Aici sînt de ajuns cîteva repere. Ne folosim pentru aceasta de &&& *Teologia dogmatică şi simbolică* (vol.I, pp.538-539): "În cea mai mare parte a literaturii patristice,... sînt luaţi ca pomi reali, întrucît *Geneza* îi pune în rîndul celorlalţi pomi răsăriţi pe pămînt (2,9). După cum lemnul Crucii este lemn obişnuit, dar se numeşte pomul sau lemnul mîntuirii, pentru ceea ce s-a săvîrşit prin el, tot aşa pomul vieţii şi pomul cunoştinţei binelui şi răului sînt pomi obişnuiţi, dar cu un anumit rost hotărît de voinţa divină: cel din urmă ca o ocazie pentru virtute, iar cel dintîi ca o răsplată pentru aceasta (...). Probabil că pomul vieţii servea nemuririi *trupeşti*, judecînd după faptul că, în urma căderii, s-a închis accesul spre el; iar pomul cunoştinţei binelui şi răului avea legătură cu viaţa *spirituală*, putînd prilejui omului cunoaşterea pe cont propriu a deosebirii dintre bine şi rău, îndată ce acesta ar fi părăsit încrederea în Dumnezeu (...) Prin acest pom omul a cunoscut, de fapt, binele *din* care a căzut şi răul *în* care a căzut. Fireşte, nu fructele ele însele aveau posibilitatea de a produce răul, ci nesocotirea de către om a poruncii de a nu mînca din ele. strămoşului Adam (...) Acest păcat strămoşesc a trecut, de la Adam, la întreaga fire omenească, fiindcă toţi ne găseam atunci în Adam şi astfel, prin Adam, păcatul a trecut în noi toţi" (3, XX; ed.cit., p.149). Trebuie precizat însă că urmaşii nu moştenesc însăşi *fapta* păcătoasă a lui Adam, ci doar *starea de păcătoşenie* rezultată din ea.

Această "moştenire" a fost pusă la îndoială, de-a lungul timpului, sub felurite motive, de către unii gînditori creştini neortodocşi. Sf. Scriptură şi Sfînta Tradiţie sînt însă categorice în a afirma *realitatea universală a păcatului strămoşesc*, chiar dacă modalitatea transmiterii lui nu este nicăieri deplin explicitată. (Să nu uităm acest principiu fundamental al ortodoxiei: *o dogmă revelată trebuie crezută întru totul şi explicitată întru cît se poate!*). "Că iată, întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea", exclamă Psalmistul (50,6). Şi Ioan evanghelistul ne avertizează, zicînd: "Dacă spunem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înşine şi adevărul nu este întru noi" (I Ioan 1,8). Iar Pavel ne arată răspicat: "De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume, iar prin păcat moartea, aşa moartea a trecut la toţi oamenii, *prin acela în care toţi au păcătuit* (subl.n.)". Şi mai departe: "Aşadar, precum prin greşeala unuia a venit osînda pentru toţi oamenii , aşa şi prin dreptatea unuia a venit, pentru toţi oamenii, îndreptarea care dă viaţă. Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi, tot aşa prin ascultarea unuia se vor face drepţi cei mulţi (...) Pentru că precum a împărăţit păcatul prin moarte, aşa şi harul să împărăţească prin dreptate, spre viaţa veşnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru" (ROMANI 5, 12; 18-19; 21).

Tot după expresia paulinică (EFESENI 2,3), oamenii de pînă la Hristos pot fi numiţi "fii ai mîniei", ceea ce înseamnă că fiecare individ în parte va fi fost marcat, în chip tainic, de greşeala strămoşilor dintîi, avînd *natură adamică* prin chiar naşterea sa. Greşeala aceea, chiar dacă a putut fi numită "păcat străin" (Sf.Ciprian), o purtăm cu toţii, genetic, în chiar firea noastră omenească. Sfînta Taină a Botezului a fost rînduită să fie administrată pruncilor tocmai spre *iertarea întru Hristos a păcatului moştenit* prin naştere. "Sîntem datori să ştim exact - spune Marcu Ascetul - că toată vina ce izvorăşte din Adam fiind desfiinţată de Domnul, oricine mai pătimeşte de vreun păcat, i se întîmplă aceasta fiindcă a dispreţuit, prin necredinţa sa sau prin iubirea de plăceri, desăvîrşirea pe care a primit-o în chip tainic la Botez ("Despre Botez", în *Filocalia* românească, ed.cit., vol.I, p.313).

De la universalitatea acestui păcat n-a existat decît *o singură excepţie: Iisus Hristos*, Cel conceput şi zămislit fără de nici un păcat ("Că Tu, Doamne, singur eşti fără de păcat..."), spre mîntuirea tuturor oamenilor prin Crucea Sa, lucrînd, în chip neînţeles de minte, dreptatea lui Dumnezeu, iubirea şi mila Lui fără de margini. "Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om (a venit) şi învierea morţilor. Căci precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia" (I CORINTENI 25, 21-22). Paralela dintre Adam şi Hristos este îndelung dezvoltată în teologia paulinică, de unde şi denumirea de "Noul Adam" dată Mîntuitorului.

"Cu toate că omul este lipsit [în urma păcatului originar - n.n.] de comuniunea cu Dumnezeu, pierzînd <<harul sfinţitor>>, el rămîne totuşi responsabil de viaţa sa - dovadă fiind <<dreptăţi>> Vechiului Testament - şi are conştiinţa că este subiectul unui plan de răscumpărare în care se află angajat Dumnezeu însuşi", scrie Ion Bria (op.cit., p.294), referindu-se la omenirea de dinainte de Hristos. În bunătatea Sa nemărginită, Dumnezeu nu l-a părăsit pe om după cădere, ci a vegheat necurmat asupra lui (nu ne spune oare chiar referatul biblic că "a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam şi femeii lui îmbrăcăminte de piele şi i-a îmbrăcat"?), făgăduindu-i dintru început un mîntuitor, ieşit din femeie, avînd a învinge răul prin patima sa (aşa-numitul *Protoevanghelium* din FACEREA 3,15).

Efectele căderii au fost profunde, dar nu ireversibile. "Nu i-au luat toată biruinţa, nici nu i-au lăsat-o toată", scrie Neagoe Basarab în *Învăţăturile* sale (în ed.Florica Moisil-Dan Zamfirescu, Editura Minerva, Bucureşti, 1970, p.133). Întruparea lui Hristos, Jertfa şi Învierea Sa au dat omului putinţa restaurării de sine, iar creştinismul este tocmai religia vie a acestei restaurări prin graţie divină. Hristos repune lumea sub har şi redeschide omului porţile veşniciei; căci Dumnezeu "voieşte ca toţi oamenii să se mîntuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului" (I TIMOTEI 2,4). Dar trebuie să o voiască şi oamenii înşişi, ostenindu-se întru urmarea lui Hristos (*imitatio Christi*), luptîndu-se "lupta cea bună" (I TIMOTEI 6,12; II TIMOTEI 6,7), cu "toată armătura lui Dumnezeu", avînd mijlocul încins cu adevărul şi îmbrăcîndu-se cu platoşa dreptăţii", mereu "gata fiind pentru Evanghelia păcii", purtînd "coiful mîntuirii" şi apucînd "sabia Duhului, care este cuvîntul lui Dumnezeu", iar, pe deasupra tuturora, ţinînd "pavăza credinţei", împotriva "săgeţilor arzătoare" ale celui viclean (a se vedea EFESENI 6, 11-17).

Omul este fiinţa care a pierdut Raiul, dar există în perspectiva redobîndirii lui.

(va urma)

Vasile A. MARIAN

Curs elementar de religie creştină (XXXII)

DEFECTIUNEA SEMANTICĂ

CONSTANTIN IORGULESCU

Prozatori?! Poeții, ceilalți scriitori, au făcut ce-au putut. Un eventual efect pozitiv al muncii lor nu s-a simțit, în ultima jumătate de veac. Degradarea limbajului, constatată, continuăm s-o luăm ca pe un fenomen natural. Lumea pe limba ei piere. Toate au un sfârșit. Dacă la început a fost Cuvântul, sunt semne (apocaliptice) că tot el va fi și ultimul.

Suportăm consecințele. "Lătrăul" și imitatorii lui, lăudăroșii de duzină, forțând toate superlativele, ca să satisfacă "plenar" nesățioasa poftă de preamărire a dictatorului, devenit tot mai dependent de osanale, pe măsură ce degradarea fizică și paranoia grandorii atingeau "culmi tot mai înalte", au dus, prin prostituția practicată lingual, la depravarea vorbirii însăși.

Obișnuit. Ne-am deprins să nu ne mai mirăm, să nu ne mai alarmăm de nimic. După decembrie 89, contrar speranțelor, procesul degradării limbajului n-a stopat, din contră, s-a accentuat. Masa monetară a vorbelor goale, dovedindu-se mereu insuficientă, a continuat să crească, livrată pe piață de aceiași producători, cei ce nu au nici un interes să se elucideze ceva, ci dimpotrivă, să se creeze perdeaua de vorbe în spatele căreia, orice poate fi ascuns; inclusiv teroriștii. Prima, vag deghizată, invitație la tâlhărire de țară.

Asistăm. Felurite sunt folosirile abuzive ale vorbelor, mai ales în deturnarea de înțeles, în falsificarea acestuia. E domeniul unde, predilect, este atacat cuvântul ca să i se ia, sau să i se reducă măcar, puterea. Efectele acestei insidioase agresiuni au început să se simtă: laconismul spartan, concizia romană, nu se mai consemnează nici de istorie; eventual de legendă. Suntem nevoiți să folosim, n-avem altul, un limbaj din ce în ce mai aproximativ, mai anemiat, mai impropriu. Și nu e totul. Multe rămân, în sectorul acesta, ascunse. Fiecare și-a construit, din sustrageri, un dicționar propriu cu care traduce și retraduce vorbele auzite, păstrând, cu mare fereală, cele receptate ca certe. Pare ciudat și totuși e firesc să fie așa într-o țară în care timp de aproape o jumătate de veac opresiunea s-a numit "prietenie", spolierea nemiloasă "ajutor frățesc", iar frigul și bezna din casele oamenilor "epoca lumină". Inversarea sensurilor pare să fie consecința inversării valorilor, dar poate să fie și invers. Când ierarhia socială a devenit identică cu cea de partid, totul a fost clar. Oricât de agramată ar fi fost "esprimarea" conducătorului, trebuia imitată. Și cum revoluțiile se fac pentru a schimba, eventual, "culoarea mărcilor poștale", după decembrie 89, revărsarea nouă de vorbărie, de veche sorginte politicianistă, și-a regăsit matca "democratică", aceea unde vorbesc toți pentru că nu ascultă nimeni. Concluzia e una: Când vorbăria câștigă, înțelesul rămâne de pagubă.

Evoluție. Există o trecere, o alunecare. Ceva se mișcă. De la "espunerile", "prevederili", "hotărârili" dictatorului am ajuns azi să "antamăm" și prin diferiți "algoritmi" să "implementăm", să ne "implicăm" și să "concluzionăm", "din orice poziție". Prostia a dovedit că poate fi și intelectuală. Până și Europa Liberă, mulți ani decentă în exprimare, a ajuns să difuzeze expresii de tipul "gândire arestată" (ca și când imposibilitatea de a fi încarcerată n-ar fi principala ei caracteristică, ca și când a existat un mai amplu spațiu de reflecție, ca și când s-ar fi lăsat undeva Adevărul mai adânc revelat decât în imensitatea gulagului comunist.) Limbuția postrevoluționară are aceeași valoare de adevăr ca și bâlbâiala ceaușistă. Dé la limbajul de lemn la sintagmele imbecile, de tipul celei cu gândirea arestată, este, în linie dreaptă, un singur drum; nefericit.

Asistăm. Degradarea limbajului, rezultat al celor mai înainte enumerate, este și consecința nepăsării noastre, a pierderii considerației față de sine, implicit a respectului față de orice altceva; coparticipare la nesimțire. Urmărim, lipsiți de vlagă, agresiunea dusă împotriva posibilităților de exprimare. Cine pot fi cei ce cunosc și se tem de plenitudinea puterii cuvântului? Cui i-ar putea fi de folos noul Turn Babel? Cine-s înțelepții nebuniei care speră să tragă foloase din paralizia înțelegerii dintre oameni? Vorbirea redusă la stadiul de bolboroseală neinteligibilă, umflată, până la debordare, de fabricanții de clăbuci la gură, a ajuns să frizeze absurdul. Avem, prin vorbire întoarsă, multiplicată industrial, inverscuvântul, adică minciuna absolută: mare, sfidătoare, fără nici o rușine. Asistăm la uciderea înțelegerii dintre cei de aceeași limbă, urmându-se ritualul, succesiunea știută: trădarea, arestarea, judecarea, batjocorirea, flagelarea, țintuirea și răstignirea. E drumul tragic, și clasic, al crucificării Cuvântului.

Motto:
"Căci urechea deosebește cuvintele cum gustă cerul gurii bucatele." Iov (34, 3)

§

Din când în când, cu înțepătură în inimă, mă încearcă întrebarea: Oare, înainte de a deschide gura să spun, înainte de a lua creionul să scriu, am stat destul să reflectez, să cântăresc bine cele ce am de gând să le comunic altora?

Orice exprimare e o capcană în care am căzut dacă vorbele rostite sunt goale; dacă, trecute prin filtrele minții, nu rămâne în urma lor nici un zaț de înțeles; dacă nu fac să vibreze ceva, la suflul în trecere; dacă nu stârnesc un "joc secund", prin reflecție; dacă nu lasă după ele izul de vrajă, asemeni cu apa vie ce schimbă moartea în viață. Vorbirea e searbădă dacă, în substanța ei, nu ține de cuvânt. Folosirea verbului fără rost sau utilizarea lui în scop de înșelare, e un păcat de care toți vom da socoteală. "Căci prin cuvintele tale vei fi dezvinovățit, prin cuvintele tale vei fi osândit." (Matei 12, 37)

Se vorbește mult în adunări, colocvii, simpozioane, parlamente. Se scrie mult. În presă, majoritatea celor publicate sunt material de umplutură sau pentru producere de zgomot, în scop de bruiere. Mințile trebuie încurcate. Ce s-ar întâmpla dacă ar apuca mulțimile să se dumirească, să se dezmeticească? Ar fi în stare să prindă gustul cuvântului drept, rostit limpede, fără vicleșug. Ce se va întâmpla când oamenii vor ieși din amețeala vorbelor înșelătoare? Și-ar aduce aminte de cele ce sunt scrise: "Ci cuvântul tău să fie: Da, da, nu, nu; căci ce este peste aceasta este de la cel rău." (Matei 5, 37). Oare ziariștii care umplu, în exces, un spațiu tipografic mai mult decât generos, politicienii care astupă cu imaginea lor, ore întregi, ecranul televizorului, ierarhii ce impun preoților, din eparhie, să le citească, din amvonul bisericilor, pastoralele, nu-și dau seama că risipa asta de vorbe nu le e spre folos ci dimpotrivă, spre osândă? Și noi înșine, cărora ni s-a făcut cunoscută, n-ar trebui să ne amintim mai des "Legea tăcerii?"

"Vorbește puțin, vorbește ce trebuie, vorbește când trebuie. Oratoria ta este oratoria faptei. Tu făptuiește, lasă pe alții să vorbească!"

Există în cuvântul rostit, mulți simt bine asta, și un Alt Ceva, un Mai Mult care răspunde, ființează dincolo. Cuvântul ne precede, ne depășește, rămâne. Evoluând într-un spațiu din ale cărui dimensiuni surprindem doar o infimă parte, în acest tărâm de vrajă noi pătrundem nu cu puterea minții, nici a vredniciei sau sensibilității ci cu cea a harului. E o iluminare, dar alt fel: "... și tot ce-i ne-nțeles / se schimbă-n ne-nțelesuri și mai mari / sub ochii mei..." (Lucian Blaga).

În spațiul lipsit de dimensiuni al cuvântului, punctele de orientare sunt de punctuație, iar limitele, densități de trăire. În acest tărâm de mireasmă și vrajă minciuna e neputincioasă, pentru că rămâne afară. Cei ce reușesc să-l contemple disting două versante: cel scăldat de dragoste, țărmul binecuvântării și, de cealaltă parte, cel al blestemului, de care Dumnezeu să ferească. Acolo pot vedea cum se leagă și se dezleagă multe, aici și dincolo, după cuvântul celor ce li s-a dat puterea să lege și să dezlege.

E timpul să ne temem. Nu numai de proliferarea necontrolată a vorbelor, din ce în ce mai seci, mai fără rațiunea de a fi pronunțate, dar și de rămânerea lor în uz, de acumularea acestor coji goale. E timpul să ne temem de pronunție, de colmatarea limbii din cauza acestor înlocuitori verbali, din cauza nechezolului de vorbă, cel care consolidează falsul, statornicește normalitatea bâlbâielii. Și e timpul să ne punem întrebarea, cu crispată teamă, dacă scurgerea asta, logorea, nu este cumva simptomul unei boli mai grave ce urmează să erupă, în curând, la suprafață sau, și mai rău, să prăbușească întreg înăuntrul?

De la un timp au apărut noi discipline, respectiv noi profesioniști: viitorologi (futurologi), analiști, politologi, specialiști, dacă e să-i credem pe cuvânt, în prevederea, în estimarea evoluțiilor. Și nu se poate spune că discreția ar fi ceea ce-i caracterizează. Ciudat e doar faptul că de câte ori un nou eveniment apare toți se grăbesc să explice de ce a fost neprevăzut. Cu problemele pe termen lung e și mai rău, adică mai caraghios. Timp de peste șaptezeci de ani, marxiștii științifici au profetizat prăbușirea capitalismului. Economiștii burghezi însă, emițând teorii economice cât mai sociale (de piață), preconizând convergența sistemelor, s-au străduit să acorde un statut de onorabilitate socialismului. Când, fără să anunțe pe nimeni, "socialismul real" s-a prăbușit ca un castel de cărți de joc, analiștii, de toate sexele, au rămas cu gurile căscate. După ce și-au revenit din surpriză, politologii și-au refăcut scenariile căutând să dovedească exactitatea previziunilor. Care? Nimeni n-a avut bunul simț să tragă concluzia ce se impunea.

Puternicii lumii se întrec să vorbească despre dragostea lor de pace și-i numesc "fasciști" pe toți cei ce nu se arată convinși, doar după vorbe, de frumoasele lor intenții. În lume, mai mult ca oricând, și mai puțin justificat decât oricând, e suferință și moarte. Vechile conflicte sunt cu abilitate menținute și mereu apar focare noi, dar fabricanții, exportatorii de arme se fac a nu pricepe cauzele răului. De fiecare dată, politologii de serviciu pun pe piață versiunile gata pregătite pentru mass-media.

Statistic, numărul întâlnirilor internaționale crește, la toate nivelele, an de an, dar înțelegerea în lume scade. Toți diplomații, parlamentarii, membrii guvernelor, se declară pentru dialog. Și nu se poate spune că întâlnindu-se nu discută: la un banchet, la o recepție, la un dejun de lucru... Se dialoghează și se monologhează mult, dar cum se schimbă doar vorbe contra vorbe și nici un cuvânt de-adevăratelea, înțelegerea e ca și nulă. Diplomații nu dau semne de oboseală, nici de descurajare. Situația în lume e rea dar problemele, oricât de grave, pot fi reluate în noi întâlniri internaționale. Nu se găsește nimeni să strige, să acopere zgomotul făcut de moara de vorbe: Cuvântul e unul! Unul!

DICTIONAR DE IDEI PRIMITE

Doina MARIAN

FATALITATEA MIMETISMULUI

Ideea că trebuie să ne "aliniem", că trebuie să imităm forme și structuri care ne sînt străine, pentru că noi n-am fi capabili să le creăm este una dintre cele mai răspîndite idei primite de astăzi, deși are o vechime apreciabilă.

"Bonjuriști", "pașoptiști", adepți ai schimbării radicale și cu orice preț, adepții ei se sprijină în formularea acestei idei pe un set de acuzații la adresa poporului român pe care nu au cum să le dovedească și, cu toate că ele au fost preluate și de urmașii lor de astăzi, a trecut suficientă vreme ca și istoria să le dovedească că nu au dreptate. Dar, cum una dintre trăsăturile "bonjuriștilor", "progresiștii" de astăzi, este aceea de a nu se da bătuți niciodată, ei nu cedează: dacă istoria nu le-a dat dreptate, se străduiesc să reducă istoria la nevoile lor. În linii mari, acuzațiile lor ar fi cam următoarele: nu avem tradiție "democratică", nu avem civilizație și cultură, ci doar niște rudimente ale acestora, care ne împiedică "progresul", nu avem o religie care să ne ajute să propășim, ci una "obscurantistă", care trebuie schimbată, la taraba sectarismului "civilizator", cu o alta. Prezente, în mod surprinzător, pînă și în articolele sau cărțile "progresiștilor" de astăzi, ele sînt reluarea fidelă a ideilor pe care Lovinescu le sintetiza într-una din cele mai nefericite cărți din cultura română, "Istoria civilizației române moderne", scrisă în anii 1924-25, cu foarte puține inovații aduse de contemporani, pentru că, de regulă, "progresistul" e lipsit de imaginație și pentru că el se poartă pe pămînt românesc ca într-o ***colonie****, cum ar spune Noica, adică ceva cucerit, e bun cucerit chiar dacă a fost cucerit prin crimă ori prin fals. Pornind de la această carte vom încerca să identificăm cum anume își argumentează "progresiștii" de astăzi fatalitatea mimetismului, "progresiști" cărora nu le vom face onoarea să le pomenim numele, pentru că nu le facem onoarea să polemizăm cu dînșii: locul lor este la anonima groapă de gunoi a istoriei.*

Voind să se alinieze modei europene a vremii, aceea de a cerceta rolul civilizație și destinul ei, așa cum făceau Chamberlain ori Spengler, Lovinescu pleacă de la un viciu de fond: acela al confuziei voite între formele vremelnice și schimbătoare, susceptibile de îmbunătățiri, în care se materializează lucrarea unui popor, cunoscute de regulă sub numele de civilizație și formele permanente pe care le învesmîntează sufletul lui, respectiv cultura și religia.

Dacă civilizația e universalistă și se răspîndește prin preluare, acomodare, adaptare la necesități, cultura și religia sînt eminamente naționale, expresii ale unui suflet național constituit, care trăiesc și rodesc în lăuntrul lui și orice invitație la anularea lor și la mimetismul altora este o invitație fățișă la sinucidere și la autoaneantizare.

1. Invitație la sinucidere

Teza lui Lovinescu și a "progresiștilor" de astăzi este că tot ce s-a făcut pînă la 1848 s-a făcut sub influență străină și că datorăm progresul, crearea civilizației moderne și a culturii, ideologiei Revoluției franceze fără de care ne-am afla și astăzi în "bezna" deopotrivă răsăriteană și ortodoxă. Ar fi nedrept să nu recunoaștem că un "progres" tot s-a înfăptuit prin pătrunderea ideologiei Revoluției franceze în rîndurile unui minuscul număr de intelectuali români, dar un "progres" ale cărui coordonate le vom vedea ceva mai încolo. Unul dintre cei mai avizați analiști ai Revoluției franceze, Gustave le Bon, referindu-se la pretinsul "progres" pe care l-ar fi determinat Revoluția franceză, este de părere că n-ar fi fost nevoie de atîta barbarie și sînge vărsat în scopuri "revoluționare", deoarece cuceririle s-ar fi petrecut oricum, "prin simplul progres al civilizației". Și la noi progresul ar fi avut alt chip, dar ar fi avut loc negreșit, în absența ideologiei Revoluției franceze mereu demolatoare de rost, mereu cauzatoare de haos. În viziunea "progresiștilor" ar urma să dăm deoparte 18 veacuri din existența noastră, pentru că, neputînd fundamenta nicicum pe baza acestora ideologia revoluționară, pe care ar trebui musai să ne-o însușim, n-ar exista în toată această perioadă nimic demn de reținut, nici în materie de civilizație, nici de cultură, nici de viață religioasă. Pentru "revoluționari", românii ar fi doar "beneficiari" ai civilizației, care, fără să fi descoperit vreodată ceva, au "tras totuși foloasele" descoperirilor altora. Dacă este foarte adevărat că la descoperirile enumerate de Lovinescu nu au contribuit românii - pentru că la altele neenumerate au contribuit, e la fel de adevărat că ele nu sînt nici opera Revoluției franceze. Dacă Lovinescu nu dovedește nicicum deducerea științei și progresului din ideologie, în schimb își pune știința în slujba ideologiei, străduindu-se să-i atribuie ideologiei revoluționare toate realizările de pînă în acel moment (și chiar și pe cele care vor urma!), înscriindu-se astfel cu succes într-o tristă galerie a falsificatorilor de istorie, atît de frecvent ilustrată de intelectualii veacului 20.

Pornind de la un fals grosolan - și totuși universal admis în Apus - al istoriei unei Europe cîndva unite de un liant religios, vechiul Imperiu roman, și anume că estul Europei, Bizanțul, ar fi fost acela care ar fi sfărîmat unitatea europeană, rupîndu-se de Apus, la 1054, prin marea schismă, se deduce în continuare că Bizanțul s-ar fi rupt de "civilizație" și ar fi optat pentru "obscurantism". "Prin smulgerea din sînul catolicismului, în care se desăvîrșea ciclul civilizației moderne", scrie Lovinescu, cu aplombul celor care sar peste clasele primare, pentru care lucrurile elementare nu au nici o importanță. Chiar să nu fi știut Lovinescu că înainte de schismă exista o unică dreaptă credință (ceea ce și înseamnă "ortodoxie"), universală? Să nu fi știut că Bizanțul era sediul civilizației europene și că apusul este cel care s-a rupt de dreapta credință din veleități de conducere și din dorința de a construi un imperiu care să rivalizeze tocmai cu strălucirea Bizanțului? Și, laolaltă cu apusul, care pare a nu avea nici astăzi conștiința tragediei acestei părți de lume, să nu fi realizat Lovinescu soarta răsăritului aflat timp de veacuri sub dominație turcească, apărînd astfel apusul de mareea otomană, permițîndu-i să prospere? În tot timpul scurs pînă la intrarea ideologiei revoluționare prin intermediul pașoptiștilor, pe pămîntul nostru, nu s-ar fi "creat" nimic: traducerile religioase în limba română s-au făcut sub influență husită, tipăriturile sub influență calvină și crearea istoriografiei naționale și a literaturii, ar fi și ea influența Poloniei, catolice, se înțelege. Cîteva semne de întrebare se ridică și în acest caz: care ar fi fost limba în care s-ar fi făcut traducerile religioase, fie ele și sub influență husită, dacă mănăstirile, "focare de cultură" cum le spune Lovinescu, tăgăduindu-le, totodată, vreun merit în spiritualitatea națională, laolaltă cu Biserica și credincioșii de rînd n-ar fi fost păstrătorii tezaurului de limbă și de unitate a ei? În ce privește tiparul, Lovinescu nu se mai mira că românii n-au așteptat... Revoluția franceză să li-l aducă, dar influența calvină invocată nu era nici atunci, cum nu este nici astăzi împrumutul de tehnologie, un gest de generozitate, ci una dintre încercările de convertire a românilor la protestantism; "revoluționarii" însă, nu pot avea vreo stimă pentru astfel de gesturi de rezistență opusă asaltului protestant ori catolic de români, dimpotrivă, își exprimă regretul că n-au reușit. Tăgăduirea capacității românilor de a face ceva prin ei înșiși atinge hilarul în cel de-al treilea exemplu invocat mai sus, crearea istoriografiei naționale și a literaturii. Oare ar fi așa de exagerat să ne imaginăm existența unei conștiințe creatoare, a unei responsabilități naționale, a primilor noștri scriitori și istoriografi? Poate că cel mai potrivit ar fi să mergem chiar la ei să vedem dacă este așa sau nu. Cert este că, școlit în Polonia și cunoscător al limbii polone era doar Miron Costin; latina era cea de-a treia limbă în care circulau scrierile românești (după slavonă și greacă), iar cărturarii erau poliglоți, vorbind pînă la zece limbi: Antim Ivireanul, N.Milescu, M.Costin, Cantemir, Olahus, C.Cantacuzino; ei lasă însă opere într-o nuanțată limbă română; cu tot cosmopolitismul lor, ei și-au păstrat credința și și-au pus erudiția în slujba creării unei culturi române, avînd conștiința *românității* noastre ("măcar că de la Rîm ne tragem"), pe cea a *misiunii* lor ("Să rămîie fecioriлor și nepoților, să le fie de învățătură") și pe cea a *responsabilității* scrierii lor; în fața unei atît de grave misiuni "se sparie gîndul", dar pînă la urmă este biruit, pentru a nu le lăsa loc "băsnitorilor": "De aceste basne să dea seama ei și de această ocară. Nu ieste șagă a scrie ocară vecinică unui neam căci scrisoarea ieste un lucru vecinicu. Cîndu ocărăscu într-o zi pre cineva, ieste greu a răbda, dară în veci? Eu voi da seama de ale mele, cîte scriu".

"Rămîne, scrie Lovinescu în altă parte, ca tradiționalismul științific(...) să ne dovedească de pildă întrucît pictura românească s-ar fi putut dezvolta, evolutiv din stilul bizantin al vechii picturi religioase(...) să ne arate și contribuția geniului românesc în elaborațiunea stilismului pictural bizantin(...), posibilitatea unei muzici românești pe baza cîntului popular(...), posibilitatea unei arhitecturi românești ieșită numai din forma culei(...), a unei filozofii etc. etc." Este greu, în limitele unui articol, să aduci contraargumente acestor fraze în vînt. De altfel, nu acest lucru ne-am propus, și el a fost înfăptuit de cercetători specializați în fiecare domeniu invocat mai sus, mult mai îndreptățiți decît autorul acestor rînduri. Așa încît vom fixa doar cîteva repere: să nu fi știut Lovinescu că "orice cultură începe cu un miracol al spiritului'', care este limba? (Burckhardt). Să nu fi realizat rolul Bisericii în păstrarea unității limbii? Paul de Alep, însoțind pe patriarhul Macarie al Antiohiei în Moldova, la 1652-56, notează că la Trei Ierarhi din Iași la strana dreaptă se cînta grecește iar la cea stîngă, românește; deci, înainte de a se fi tipărit în românește Liturghia se cînta în limba română în continuarea unei tradiții pe care o avem atestată încă din veacul al V-lea, așa cum arată părintele Stăniloae, în BOR, XCIV (1976), nr.5-6, în art."Besii în mănăstirile din Orient". Să fie Lovinescu atît de ignorant încît să aibă cunoștință în materie de arhitectură românească, doar de cule? Să nu aibă cunoștință de existența unui stil românesc în arhitectură? Să nu aibă cunoștință de unicitatea stilistică a Bisericilor pictate din Moldova, "mărturia materializată a unei societăți bine închegate și solidare, care știa cu precizie ce voia și care cunoștea căile pentru a ajunge la ceea ce voia", cum arăta G.M.Cantacuzino, expresii ale unui stil românesc de cea mai strictă autenticitate? Să nu aibă cunoștință de existența unei culturi orale care poate rivaliza, ca expresie artistică și ca reflexie ontologică cu cele mai însemnate creații ale omenirii, sursă a tot ce are mai reprezentativ creația cultă? Dar Enescu, Paul Constantinescu ("Oratoriul bizantin"), maghiarul Bartok (Dansuri românești), ce-ar fi fost fără muzica religioasă și fără folclor? Dar creația literară fără de pereche, începînd de la Coresi pînă la smeritul Voiculescu, ce-ar fi fost fără solul ontologic ortodox? Gîndirea românească? "Cine nu se dezvață de occidentalism nu are acces la ea", scrie răspicat Noica; adică de grile de judecată străine care n-au cum să se potrivească spiritului nostru. De altminteri, Noica a arătat în ce măsură se poate întemeia o filozofie cultă pe baza înțelepciunii populare, cercetînd tot materialul pe care-l avea la dispoziție, de la cea dintîi lucrare căreia-i poate fi atribuit calificativul "filozofică", pînă în zilele noastre și arătînd că, fără să epuizeze vitalitățile filozofice ale sufletului românesc, există o direcție materialistă (Conta), o alta păgînă (Pârvan), o alta metafizică (Blaga) în filozofia românească, dar oricine poate constata că cea mai temeinică dintre toate este gîndirea care a descoperit teologia ortodoxă, dintre virtualitățile neamului românesc, gîndirea lui Nae Ionescu: "Cugetul românesc nu ar fi regăsit modurile filozofiei clasice dacă n-ar fi întîlnit gîndirea teologică", scrie la fel de răspicat Noica; el precizează astfel singurul, pînă la urmă, mod de a face cultură românească mare, singurul mod în care "se poate obține *miracolul*", așa cum este cazul și al lui Eminescu: a face cultură românească "cu întreaga cultură a lumii". *Miracolul Nae Ionescu* a fost posibil pentru că, depășind întreaga cultură a lumii, a tălmăcit cu ea ceea ce are mai autentic sufletul românesc: teologia ortodoxă. Despre judecarea miracolelor noastre de cultură, Noica ne atenționează: "Dacă e îngăduit creatorului, ba chiar obligatoriu, să se cufunde în geniul local, în particular în cel al limbii (cum făcea iarăși Eminescu), nu e îngăduit criticului să judece cultura română și operele ei (vorbesc de critici, nu de cronicari) decît după ce a întîrziat în cîteva culturi mari și în operele lor".

Exemplele ar putea continua în materie de civilizație, de organizare socială sau de drept românesc, tradițional, identic la românii transdanubieni și la cei din Moldova, Muntenia, Transilvania și Galiția, cum dovedește, bunăoară, R. Rosetti, ca și în multe alte domenii, dar, așa cum arătam deja, nu acesta este scopul articolului de față.

(continuare în pag.11)

NECURMATA OFENSIVĂ BOLȘEVICĂ

După evenimentele din 1989 și mai ales după destrămarea fostei Uniuni Sovietice, opinia publică internațională și cu ea laolaltă și noi românii, am crezut o clipă, naivi, că am scăpat pentru totdeauna de coșmarul pe care l-am trăit timp de aproape jumătate de veac. Amarnic însă ne-am înșelat pentru că Rusia, acest popor cu o atât de puternică conștiință mesianică, după primele momente de derută, s-a dezmeticit și a început să caute soluții pentru refacerea prestigiului său de mare supraputere și, mai ales, pentru înjghebarea unei noi forme instituționalizate de dominație în zonă. Și nu îi este prea greu să realizeze acest lucru deoarece are la îndemână, păstrate intact, atât structurile cât și mentalitățile create de deja numitul de acum, "vechi regim", structuri și mentalități pe care se străduiește să le consolideze și să le perpetueze. Și acest lucru transpiră din abilitatea cu care Rusia de azi se implică în marile probleme ale lumii contemporane pe care le speculează și le subordonează scopurilor sale.

• • • • • • •

Inițiativa occidentală a *"parteneriatului pentru pace"* are toate șansele, în actualul context geopolitic european și mondial, să ducă în cele din urmă, nu la afirmarea unei reale neatârnări a foștilor vasali ai Kremlinului, ci la menținerea controlului Rusiei atât asupra statelor foste sovietice, reunite deja în CSI, cât și asupra țărilor din fostul Tratat de la Varșovia. Întreg acest imens spațiu geostrategic din sfera de gravitație a intereselor Moscovei se caracterizează în prezent printr-o pronunțată stare de incertitudine, situație generată de profunda criză a valorilor, de haosul moral și politic, într-o lume în care adevărul cel mai concret și mai palpabil de la toate nivelurile vieții este continuitatea structurilor și a tradițiilor comuniste.

Pe fondul acestei realități, *"parteneriatul pentru pace"* trebuie privit atât ca pe o abilă și potențială diversiune menită a crea iluzia unei "egalități" a foștilor vasali subordonați, cu "fratele mai mare" aflat până de curând la cârma "lagărului socialist", cât mai ales, o cale prin care Rusia să dobândească *de jure* statutul de supraputere privilegiată în raporturile sale de parteneriat cu foștii și actualii săi sateliți.

Diplomația rusească dispune, și acum ca și în trecut, de capacitatea și abilitatea de a subordona Occidentul atât intereselor sale militaro-strategice cât și economice. Pentru acest adevăr pledează și recenta candidatură a Rusiei pentru a deveni membru al "Grupului celor șapte state industrializate", iar acceptarea ei în acest "club" nu pare a fi decât o chestiune de timp. Cu ajutorul Apusului, Rusia și-a mai refăcut și consolidat imperiul amenințat cu prăbușirea în două rânduri, în ultimul secol, atât după revoluția bolșevică, cât și în urma celei de a doua conflagrații mondiale și ar fi naiv să se creadă că de data asta ar putea fi altfel.

În esența lucrurilor, nici B.Elțîn și nici Vl.Jirinovski nu pledează alte cauze și nu au alte scopuri decât cele care privesc politica de mare putere a Rusiei. Generalul Al.Rutkoi, veteran al războiului din Afganistan și "coautor" al puciului de la Moscova din august 1991, deplângând dispariția URSS și prăbușirea complexului militaro-industrial sovietic, îndeamnă și el fățiș la restaurarea comunismului și la refacerea Uniunii Sovietice în hotarele ei anteperestroikiste. Toți cei de mai sus urmăresc aceleași scopuri; diferențele dintre ei sunt doar de metodă.

• • • • • • •

Prin mass-media controlată de Putere se desfășoară în România o subtilă și abilă propagandă prorusă și panslavă, în paralel cu crearea diversiunii unui pretins *"iminent pericol maghiar"*. Pe fondul ignoranței publice generalizate și printr-o dezinformare dirijată, nu este perceput ca pericol real, nici vecinătatea și agresivitatea Rusiei imperialiste și nici presiunea etno-lingvistică și culturală a masei umane a oceanului slav de aproape trei sute de milioane de suflete, contaminate de virusul ideologiei bolșevice. În timp ce acest pericol este ignorat, drept "marele pericol" ce pândește România sunt prezentați cei aproximativ 15 milioane de unguri, dintre care circa o treime trăiesc în alte state (majoritatea slave) decât Ungaria!

Cât îi privește pe români, spațiul lor etnic și de spiritualitate cunoaște o permanentă îngustare în partea lui dinspre răsărit. Știrile privind Basarabia, din ce în ce mai rare prin mass-media controlată și obedientă Puterii de la București, nu sunt deloc încurajatoare. Dimpotrivă, la doi ani de la arestarea lui Ilie Ilașcu și a camarazilor lui de luptă pentru împlinirea idealului național al Reîntregirii, Basarabia se află tot așa de departe de Patria Mamă ca și înainte de 1989. Iluzia "podurilor de flori" de peste Prut s-a risipit în neantul deșertăciunii speranțelor neîmplinite. Reală și concretă rămâne trista stare a lucrurilor din întreaga lume românească, dar mai cu seamă din Basarabia și Transnistria, în această din urmă zonă, pe lângă amenințarea cu osânda morții, românii mai sunt supuși și pericolului desființării școlilor care refuză întoarcerea la grafia chirilică.

Dacă la momentul proclamării "Independenței Republicii Moldova" și apoi, un timp după aceea, pe seama dublei identități statale românești a curs multă cerneală și s-a făcut multă vorbire, în ultima vreme, guvernanții de la Chișinău rămași fideli Moscovei neagă pe față caracterul românesc al teritoriilor dintre Prut și Nistru, iar afirmarea ideii de unitate națională, etno-spirituală și istorico-politică a tuturor românilor este calificată, cu cinism, drept "ingerință în treburile interne ale Rep.Moldova"! Și asta, în ciuda faptului că Puterea de la București nu se ostenește în nici un chip să ia apărarea ideii de unitate națională românească și nici nu întreprinde vreun demers real pentru punerea în libertate a lui Ilie Ilașcu.

• • • • • • •

Reîntoarcerea la trecut, în România se face cu metodă și consecvență. TVR și-a regăsit vocația de instituție aflată la dispoziția instituției prezidențiale, tot așa precum Dl. Iliescu face, cu aceeași statornicie, dovada că nu se poate rupe de trecut și că a rămas un zelos propagandist și activist comunist.

Nu ar mai trebui să mire pe nimeni că președintele României încalcă ori de câte ori se ivește prilejul Constituția țării, așa cum a făcut-o și în această primăvară în cursul vizitei pe care a întreprins-o în județele Bihor, Satu-Mare și Prahova, ocazie cu care a desfășurat o adevărată campanie de recolectivizare, dar și de imixiune în treburile și atribuțiile justiției și de incitare la nerespectarea legilor. Nu mai poate fi un secret pentru nimeni că protejații d-lui I.Iliescu sunt foștii și actualii dumnealui tovarăși de idei și de Putere, de la recent eliberații din pușcărie membri ai fostului CPEX al partidului comunist, la liderii PSM și PRM, precum și toți profitorii regimului comunist din România, inclusiv beneficiarii caselor furate și jefuite.

Dl.Ion Iliescu s-a format și s-a afirmat ca un comunist zelos, cu contribuție deloc neglijabilă la "victoria socialismului în România", iar punerea în discuție a atașamentului său la *"cauză"* este un lucru absolut fără sens.

Firesc ar fi ca nu consecvența gândirii d-lui Ion Iliescu și a tuturor fidelilor crezului comunist să neliniștească, ci lipsa de statornicie și coerență, inconsistența de voință și lipsa de fermitate în atitudinea celor ce-și declară doar anticomunismul, dar fără să-l poată proba prin tărie de gând și caracter, prin puterea faptelor. Este regretabil că atâtea prilejuri oferite Opoziției de către Putere - de la scandalul corupției și neaplicarea Legii fondului funciar, la Legea bugetului și la cea a caselor naționalizate sau neacordarea vizei regale, ori aflarea adevărului despre evenimentele din decembrie 1989 - nu au fost fructificate cum se cuvine spre ieșirea din actuala stare de lucruri.

• • • • • • •

Eșecul de până acum al "reformei și tranziției" în România se poate transforma în reale pericole concretizate, fie în revenirea la "construirea socialismului" de extracție "original-democratică", fie în "latino-americanizarea" țării, proces ce se poate materializa într-o masivă "privatizare economico-politică", dar numai în folosul nomenclaturii activisto-securiste.

Este de neimaginat ca actuala ofensivă comunist/bolșevică, din lume și din România să poată fi stăvilită în lipsa unei ferme și reale voințe politice, a unei Opoziții în stare să ofere semnale clare că este decisă să lupte până la capăt pentru schimbări de esență în starea lucrurilor și nu doar dispusă, în schimbul unor minime concesii și avantaje personale, să ofere onorabilitate politică unei puteri comuniste coruptă și antinațională, lipsită de voința și dorința înfăptuirii transformărilor necesare pentru radicala și definitiva desprindere de trecut. Iar acest lucru este cu atât mai necesar cu cât în țară și în lume se conturează suficiente semne de întrebare ce se constituie în tot atâtea motive de îngrijorare cu privire la sensul mersului lucrurilor.

Singura alternativă spre VIITORUL de mai BINE, spre LIBERTATE și ADEVĂR rămâne CALEA LUPTEI! Și asta cu atât mai mult cu cât testul ireversibilității democrației în România - alternanța politică - încă nu a avut loc, iar comunismul își continuă ofensiva și în țară și în lume.

Nicolae POP

Dicționar de idei primite

(urmare din pag.10)

În vădita lor intenție de demolare a unei culturi care se încăpățânează să nu corespundă ideologiei revoluționare, "progresiștii" apelează la mai multe metode: 1. falsificarea datelor obiective ale istoriei și 2. pretenția de "științificitate" cu care își încununează demersul. Despre cea dintîi am vorbit ceva mai sus; rămîne să facem cîteva observații în legătură cu cea de-a doua. Odată falsificată o realitate, în beneficiul unei ideologii, e simplu să-i aplici acelei realități criteriile ideologiei, motivîndu-ți demersul prin exigențele științei. Conform teoriei socio-politice a lui Lovinescu, e fatal ca o societate să ajungă la socialism, trecînd neapărat prin capitalism; cum la 1848 noi nu aveam capitalism, și ideologia Revoluției obliga la o rapidă ajungere la socialism, Lovinescu și-a articulat teoria cu un apendice din biologie: cel al mutațiilor bruște. Prin urmare, neavînd burghezie și nici veacuri la dispoziție pentru a ne-o crea, saltul brusc urma să-l înfăptuiască capitalul străin, în speță cel evreiesc. Se știe care a fost atitudinea lui Eminescu față de acest subiect. Argumentația lui Eminescu, fără a fi cu nimic "anti-științifică" *se sprijină pe o altă teorie economică*. Atît și nimic mai mult. Ea poate sau nu poate fi luată în considerare, dar nu poate fi atacată în argumentele ei științifice. Publicistica eminesciană față de acest subiect stă oricui la dispoziție și oricine poate constata, fără a avea cunoștințe prea vaste de economie, că se întemeiază pe cifre, pe date, cu un cuvînt, pe statistică. Desigur că adversarii acestei teorii economice au tot dreptul s-o analizeze, s-o disece și chiar s-o anuleze în temeinicia ei, dacă au argumente s-o facă. Și totuși, atitudinea "progresiștilor" este cu totul alta: ei nu analizează, ci demolează; ei nu iau în considerare o teorie economică, nu dovedesc netemeinicia sau eroarea unor cifre, ci descoperă dincolo de ele "ură" și "șovinism". Așa au putut apărea cele mai năucitoare pagini din cîte pot exista la adresa lui Eminescu. Atribuindu-i concepții "înguste și fanatice", Lovinescu e de părere că Eminescu a încercat nici mai mult nici mai puțin decât "să stăvilească mersul revoluționar al civilizației române", întemeiată de francmasonii pașoptiști și de "cămătarul evreu" care "constituie o fatalitate istorică".

Exclusiviste și dictatoriale, ideile Revoluției franceze pe care Lovinescu le pretinde a fi autoarele progresului modern, acționează prin eliminarea adversarului; la ora la care scria aceste rînduri, eliminarea trecuse din vîrful condeiului în lagărul de exterminare bolșevic (cel dintîi datînd din 1921). Acest mod de a pune problemele, departe de a fi o atitudine izolată, s-a cronicizat într-o bună parte a lumii prin expansiunea bolșevismului în urma căreia s-a ivit reacția explicabilă a nazismului și tot ce a urmat în istoria ultimei jumătăți de veac. Reducînd teoria economică eminesciană la "ură", e simplu să spui după aceea că ura nu se pretează la argumente științifice și că nu merită să o discuți. Dacă atitudinea aceasta ar fi fost singulară, sau dacă l-ar fi vizat doar pe Eminescu, ar fi fost mai puțin găitoare; nu doar că se prelungește pînă în ziua de astăzi - nu e "progresist" să nu-l atace pe Eminescu, e suficient să deschidem presa pentru a ne convinge, dar ea îi înglobează pe toți cei care nu au aderat la ideologia "revoluționară". Iată unul dintre cele mai perfide exemple din cîte ne-a fost dat să sesizăm: o carte despre viața lui Titu Maiorescu, al cărei autor, împătimit editor al lui Lovinescu, își are locul la invocata groapă de gunoi a culturii române. Ce interes ar avea astăzi un <<progresist>> să scrie o carte despre Titu Maiorescu? Doar acela de a rescrie istoria; acela de a micșora și relativiza uriașa figură a lui Maiorescu și rolul ei în cultura română și a-l așeza în rîndul "reacționarilor". Totul sub o aparență de mare documentație, și, se înțelege, <<științificitate>>; totul este precis și exact, ceea ce nu știe cititorul este că precizia și exactitatea se întemeiază pe falsificarea documentelor de arhivă. Atît de joasă este impresia autorului despre cititorii săi, și atît este de convins de triumful ideologiei sale, încît își atribuie și se bucură din plin de prestigiul "specialistului" unei epoci. Ceea ce nu se știe însă este că ora culturii scrise este la asfințit și că va veni generația care va reține din imensa maculatură a veacului nostru doar ceea ce este esențial; restul, la crematoriu.

LUMEA ARABĂ, adevăr și prejudecată

15. Spania musulmană

Instalarea unei dinastii omayyade în Spania, în timp ce la conducerea Imperiului, la Bagdad, tronau califii abbasizi, a constituit, într-un anumit sens, o garanție pentru Europa că nu va mai fi supusă unei noi invazii musulmane. Spania musulmană, slăbită de războiul civil și lipsită de perspectiva de a primi sprijin din afară, a renunțat la orice gând de cuceriri. Mai mult chiar, pentru a-și consolida pozițiile, musulmanii s-au retras din Spania de Nord, astfel că din secolul IX până în secolul XI Peninsula Iberică a fost împărțită într-o zonă musulmană și alta creștină.

Sudul musulman pe care Abd-er-Rahman și urmașii săi l-au pacificat a devenit o provincie înfloritoare atât din punct de vedere economic cât și din punct de vedere cultural. Abd-er-Rahman II (822-852) s-a bucurat de roadele acestei prosperități și în ciuda războaielor de frontieră cu creștinii, unor răscoale din interior, înăbușite în sânge și incursiunilor normande asupra coastelor a găsit suficient răgaz să înfrumusețeze Cordoba cu palate și moschei. Dar perioada de apogeu a dinastiei omayyade în Spania este cuprinsă între anii 912-961 în timpul domniei lui Abd-er-Rahman III.

La vârsta de 21 de ani, când acest calif a preluat conducerea Spaniei musulmane țara era sfâșiată de ura dintre rase, de dușmăniile religioase, de racila brigandajului și mai ales de eforturile făcute de Sevilla și Toledo de a deveni independente. Deși avea o fire sensibilă, înclinată spre preocupări culturale, a preluat conducerea statului cu o mână hotărâtă, a adus la supunere atât orașele răzvrătite cât și pe nobilii arabi care ar fi vrut să trăiască total independenți pe domeniile lor după modelul feudalilor francezi contemporani. Din consiliul său făceau parte bărbați de diferite credințe religioase, participând direct la toate activitățile de conducere cu o energie care poate fi caracterizată, cu drept cuvânt, ca napoleoniană. În numeroasele campanii pe care le-a purtat și-a coordonat generalii comandanți de armate și a respins cu succes tentativa lui Sancho de Navarra (925-970), cucerind și distrugându-i capitala. În timpul îndelungatei sale domnii, creștinii din nord nu au reușit să pătrundă în regatul musulman. În anul 929 și-a luat titlul de *"Conducător suprem al dreptcredincioșilor și apărătorul credinței"*, subliniind prin această titulatură superioritatea poziției sale față de califii din Bagdad care, în acea perioadă, deveniseră marionete în mâinile gărzilor turcești.

Fiul său Hakam II (961-976) a știut să profite din plin de pe urma moștenirii pe care a primit-o. Întrucât domnia sa nu a mai fost amenințată din afară și nici tulburată de frământări interne, el s-a dedicat înfrumusețării Cordobei și a celorlalte orașe ale țării. A construit moschei, școli, spitale, piețe, băi și azile. A făcut din universitatea din Cordoba cel mai important locaș de cultură al timpului, a acordat subvenții la sute de poeți, artiști și oameni de știință. Dar mecenatul său nu s-a limitat la Spania musulmană. Din spirit de solidaritate cu restul culturii islamice Hakam II i-a sprijinit cu daruri bogate pe oamenii de cultură de pe tot întinsul lumii musulmane. Iată portretul pe care i-l schițează istoricul al-Maqqari: **"Califul Hakam i-a întrecut pe toți precursorii săi în dragostea pentru poezie și știință... El a făcut din Andaluzia cea mai mare piață de bunuri culturale pe care se vindeau cărțile apărute pretutindeni. El a însărcinat agenți să cumpere cărți din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, punându-le la dispoziție sume mari de bani în acest scop. Deasemenea făcea daruri bogate în bani autorilor din Răsărit, ajutându-i să-și publice operele din care cumpăra primele exemplare. Când a aflat că Abu'l-Farady din Isfacan a scris o carte intitulată "Kitab ul-Aghani" i-a trimis 1000 de dinari din aur curat pentru a primi un exemplar înainte ca opera să fie publicată în Iraq"**.

In timp ce acest calif savant își concentra toată energia asupra problemelor culturale, treburile statului erau conduse de prim-ministrul său evreu Hasdai ben Saprut iar conducerea armatei se afla în mâna generalului Muhammad ibn Abi Amir, un ostaș viteaz, dar lipsit de scrupule. Acest distins general al cărui arbore genealogic era mai bogat decât averea pe care o avea la dobândirea funcției de conducător al armatei provenea dintr-o veche familie arabă. Faptele sale de arme au intrat în legendele populației creștine din Spania de la sfârșitul primului mileniu care îl reține sub denumirea de Almazor.

După moartea califului Hakam, Abi Amir i-a asigurat succesiunea la tron fiului acestuia, înlăturând cu brutalitate pe toți ceilalți pretendenți la tron. Noul calif, Hișam II (976-1013) s-a dovedit a fi o fire nevolnică, incapabil să-și îndeplinească obligațiile de conducător. Ca urmare conducerea efectivă a statului a fost preluată de Abi Amir în calitate de vizir. Pentru a putea face față atât amenințărilor din partea statelor creștine din Nord cât și mișcărilor insurecționale din interior, el a reorganizat armata, angajând în rândurile ei mercenari berberi și creștini care nu se simțeau obligați să dea ascultare decât celui care îi plătea cu dărnicie. Când statul Leon a instigat și a sprijinit o revoltă împotriva lui, Abi Amir a înăbușit mai întâi revolta și apoi a administrat o înfrângere usturătoare leonezilor. La întoarcerea de pe câmpul de luptă și-a luat numele de *al-Mansur*, învingătorul, fiind primit cu triumf în capitală.

Împotriva lui al-Mansur au fost țesute mai multe conjurații, dar datorită unui serviciu de spionaj bine organizat, toate au fost descoperite și conjuraților pedepsiți cu asprime. La una din aceste conjurații a luat parte chiar și fiul său Abdallah pe care l-a decapitat la rând cu ceilalți conspiratori. Poporul i-a iertat însă crimele săvârșite pentru că în administrarea justiției era drept, indiferent dacă acuzații erau bogați sau săraci. Niciodată bunurile locuitorilor Cordobei nu au fost atât de sigure ca sub conducerea sa. Aproape în fiecare an întreprindea câte o expediție împotriva statelor creștine din Nord și de fiecare dată se întorcea victorios, cu prăzi bogate și cu sclavi creștini. Cu prilejul unei astfel de incursiuni a cucerit orașul Santiago de Compostela și a distrus până în temelii vestita biserică cu hramul Sfântul Iacob, obligându-i pe prizonierii creștini să ducă în spinare porțile și clopotele bisericii în marșul său triumfal de reîntoarcere la Cordoba.

În anul 1002 al-Mansur moare. O dată care poate fi considerată ca marcând începutul declinului dinastiei omayyade în Spania. Fiii săi, moștenind demnitatea de viziri, vor încerca să asigure stabilitatea internă, dar nu vor reuși. În anul 1009 izbucnește o revoluție la care ia parte toată populația Cordobei. Masele de răsculați jefuiesc și incendiază palatul amirizilor. În anul 1012 berberii se răscoală, ocupă

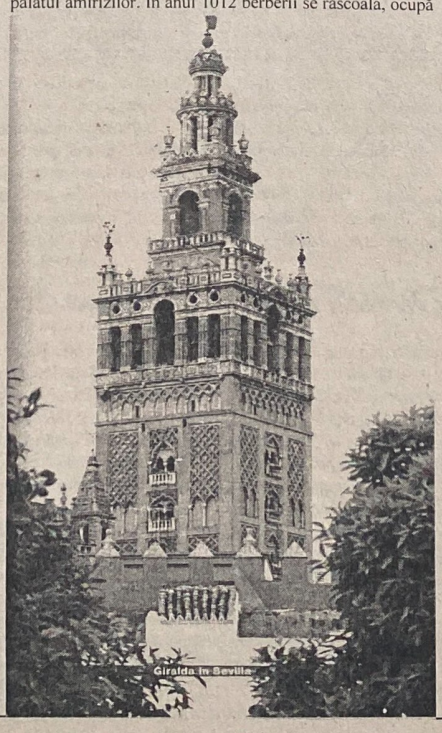

Cordoba și măcelăresc jumătate din populația orașului, înlocuind conducerea arabă cu o guvernare berberă. Sub conducerea berberă, dezordinea, brigandajul și stagnarea economică înregistrează o creștere rapidă. Orașe care până atunci erau subordonate Cordobei se rup de vechea legătură și refuză să mai plătească impozitele datorate guvernului central. Chiar și proprietarii de pământ se declară independenți pe latifundiile lor.

În anul 1031 un consiliu constituit din principalele familii cordobane, ca urmare a tulburărilor din ultimele trei decenii, a decis suprimarea definitivă a califatului și înlăturarea ultimului calif omayyad, Hișam III (1027-1031). Dar soluția republicană venea prea târziu. Spania omayyadă se dezagregă în douăzeci și trei de orașe stat care, din cauza necurmatelor certuri între ele, nu mai sunt capabile să facă față procesului de absorbire a Spaniei musulmane de către Spania creștină. Încetul cu încetul, principalele așezări maure, Toledo, Granada și Sevilla, care încearcau să păstreze ceva din splendoarea din trecut, vor fi cucerite una după alta: Cordoba în 1236, Valencia 1238, Sevilla 1248. În urma acestor lovituri maurii s-au refugiat spre Granada, unde se simțeau oarecum protejați de masivul Sierra Nevada. Un șir de conducători destoinici au reușit să apere Granada și teritoriile ei anexe: Jerez, Jaen, Almeria și Malaga de atacurile creștine. Micul regat va mai dăinui până în anul 1492, ca ultimul vestigiu al unei culturi care timp de secole a făcut din Andaluzia una din podoabele alese ale culturii omenirii.

Cei două sute cincizeci de ani cât a durat dominația omayyadă în Spania au însemnat o perioadă de impresionantă înflorire, sub toate aspectele, a culturii arabe în acest colț al Europei. Cauza prosperității Spaniei musulmane în acest răstimp se datorează în primul rând modificării stilului de guvernare al Omayyazilor andaluzi față de stilul de guvernare din perioada când dinastia s-a găsit la conducerea întregului imperiu. Ei au înțeles că stabilitatea politică este condiționată direct de prosperitatea economică și au acționat în acest sens, evitând greșelile făcute de înaintașii lor de la Damasc.

Explicând strânsa dependență dintre prosperitatea economică a Spaniei sub Omayyazi și dezvoltarea culturală a acestei provincii, Joseph Hell scrie în *"Die Kultur der Araber"*: **"Pe lângă uimitorul avânt economic al regiunii, care a fost prevăzută cu un nou sistem de irigații și îmbogățită cu produse agricole orientale, orez, trestie de zahăr, curmale, piersici, rodii, pe lângă înfloritorul comerț pe care Cordoba îl întreținea cu orașele din Nordul Africii și cu interiorul african până în Sudan, pe lângă industria care, în perioada de splendoare a Cordobei, număra peste 130000 de oameni angajați numai în țesătoriile de mătase, s-au dezvoltat poezia, științele și artele"**.

Remarcabilă pentru această perioadă de progres economic și stabilitate politică în Spania, este conștiința despre unitatea valorilor culturale ale lumii islamice și amploarea procesului de răspândire a acestor valori. Emisari speciali colindau Orientul pentru a achiziționa cele mai valoroase opere Științifice, filosofice și literare destinate bibliotecii din Cordoba, despre care se spune că număra peste 400000 de volume. Politica culturală a Omayyazilor nu s-a limitat însă la simpla achiziționare de opere. Ea a urmărit în primul rând ridicarea nivelului cultural al întregii populații, ceea ce explică strămutarea centrului de greutate a culturii islamice din Orient spre Occident.

In Cordoba funcționau 27 de școli pentru copiii oamenilor săraci, pentru care învățământul era gratuit. În Andaluzia știa aproape toată populația să scrie și să citească, în timp ce în Europa creștină, chiar și cele mai înalte personalități, cu excepția clerului, erau analfabete. Numărul studenților era de ordinul miilor și din rândul lor s-a format o pătură numeroasă de intelectuali care, fie prin competența cu care își exercitau profesia, fie prin activitatea de cercetători, au contribuit la dezvoltarea culturală a regatului.

Și dacă populația maură din Spania a dispărut, fie izgonită de inchiziție, fie asimilată de cuceritorii creștini, prezența ei spirituală dăinuie nealterată până în ziua de astăzi prin monumentele arhitectonice pe care le-a încredințat ca mărturie posterității. Este suficient ca cineva să-și plimbe pașii în Granada prin Alhambra în Curtea leilor sau să viziteze Alcazarul - burgul - și Giralda din Sevilla pentru a-și da seama de adevărul cuprins în această afirmație.

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

Evreii în ROMÂNIA

22

CALVARUL PĂCII

Conferința de Pace care avea să așeze lumea pe temelii noi după înfrîngerea Puterilor Centrale s-a deschis la Paris la 18 ianuarie 1919.

Așa cum **"Atentatul de la Sarajevo"** - momentul dezlănțuirii primului război mondial - a fost o acțiune pusă la cale de organizațiile subterane ale Franc-Masoneriei Universale, tot astfel și actul de încheiere a cumplitului măcel care a însîngerat Europa timp de patru ani - pacea - va servi în întregime realizării unuia din scopurile principale ale acestei organizații oculte: distrugerea monarhiilor de esență creștină. După abolirea monarhiei franceze la 21 septembrie 1792 de către Convenția Națională și proclamarea republicii, acțiune pregătită și înfăptuită de lojile masonice, Conferința de Pace de la Paris consfințea pieirea celorlalte trei imperii din Europa: Imperiul țarist, Imperiul habsburgic și Imperiul german. "**Suntem aici** - spunea Wilson, președintele Statelor Unite ale Americii - **pentru a asigura pacea lumii; opera noastră trebuie să mulțumească nu guvernele, ci popoarele**". În realitate însă, nu mulțumirea popoarelor a fost adevăratul țel al celor care și-au impus vederile la Conferință ci atingerea unor obiective nemărturisite, dar al căror contur și conținut începea să se întrevadă. **"Societatea Națiunilor"**, embrionul unui guvern mondial, va fi obiectivul principal avut în vedere de declarația în 14 puncte elaborată de președintele Wilson și impusă ca sistem de principii al Conferinței.

Dacă moartea imperiilor multinaționale a constituit un fapt pozitiv pentru înfăptuirea idealului de unire a tuturor românilor într-un stat național, ipoteca impusă de Masonerie pentru ratificarea, după ezitări și piedici, a actului Unirii ne-a împovărat peste măsură. Și efectele acestei ipoteci le vom simți din plin în perioada României Mari.

✡

La propunerea președintelui american Thomas Woodrow Wilson, primul-ministru al Franței, Georges Clémenceau a fost ales Președintele Conferinței. Era un omagiu care se aducea sacrificiilor făcute de Franța pentru obținerea victoriei, dar și o recunoaștere a energiei de care remarcabilul om politic a dat dovadă în perioada în care s-a găsit la cîrma țării.

Pentru coordonarea lucrărilor Conferinței a fost instituit ca autoritate supremă, un *Consiliu "de Zece"*. El era alcătuit din câte doi reprezentanți - primul-ministru și ministrul de externe - ai celor cinci mari puteri învingătoare: Franța, Anglia, Statele Unite, Italia și Japonia. La sfârșitul lunii martie însă, din *Consiliul "de Zece"*, printr-un fenomen ciudat, pe care președintele Franței Raymond Poincaré l-a denumit sugestiv drept **"generație spontanee"** și-a făcut apariția un **Consiliu Suprem**, denumit *Consiliul "celor Patru"*, format din Georges Clémenceau, Woodrow Wilson, David Lloyd George - primul-ministru al Angliei și Emanuele Orlando - primul ministru al Italiei. Ca un fapt nu lipsit de importanță să notăm că toți *"Cei Patru"* făceau parte, cu grade înalte, din organizațiile masonice din țările lor.

Din momentul formării acestui consiliu, toate hotărârile privind **Pacea** vor fi impuse de o manieră dictatorială de *"Cei Patru"* și aceasta nu numai în ceea ce-i privea pe învinși, care nu vor fi chemați decât să ia cunoștință de aceste hotărâri, dar stilul dictatorial va fi folosit și față de aliații mai mici, așa cum a fost România. Privind lucrurile mai îndeaproape vom constata că, de fapt cei care au dictat Pacea au trasat granițele Europei și au impus sisteme și practici politice pe măsura intereselor lor au fost Clémenceau, Wilson și Lloyd George, fiecare dintre ei fiind asistat de consilieri de taină a căror contribuție a fost hotărâtoare în deciziile impuse de *"Cei Trei Mari"*.

În aparență delegația americană era condusă de președintele Wilson, dar cel fără aprobarea căruia nu se lua nici o hotărâre era **"colonelul"** House, un personaj misterios, reprezentantul intereselor organizațiilor masonice americane. Un al doilea consilier al președintelui Wilson a fost Bernard Baruch, bancherul american care în timpul ostilităților avusese în subordine departamentul industriei de război iar la alegerile din 1912 și 1916 finanțase campania electorală pentru alegerea președintelui.

Consilierul de taină al lui Clémenceau a fost Georges Mandel, numele lui adevărat fiind însă Jeroboam Rothschild. În cartea sa **"Wer regiert die Welt?"** (Cine guvernează lumea?), Des Griffin îl caracterizează drept un superpolitician într-o țară de politicieni. Lloyd George avea alături pe Sir Philip Sassoon, descendent direct în linie directă din Amschel Rothschild, întemeietorul binecunoscutei dinastii de bancheri evrei. La lucrările Conferinței el purta titlul de secretar particular al primului ministru și în această calitate lua parte la cele mai secrete consfătuiri ale *"Consiliului Suprem"*.

✡

România, care la data desfășurării Conferinței de la Paris nu scăpase încă din suferințele războiului, campania împotriva Ungariei comuniste pentru eliberarea Transilvaniei fiind în curs de desfășurare, iar pe Nistru armata română se înfrunta cu bandele comuniste care nu acceptau unirea Basarabiei, era reprezentată de primul ei ministru Ion I.C. Brătianu și de ministrul plenipotențiar N.Mișu. Ulterior se vor alătura delegației române ministrul transilvănean Al.Vaida Voevod și diplomații de carieră Victor Antonescu și Diamandy.

De la început, delegația României a fost pusă într-o situație umilitoare. Pe de o parte, Statele Unite nu voiau să recunoască tratatul încheiat de Antantă în 1916 cu România, iar pe de altă parte, pentru a nu fi obligate să-și îndeplinească obligațiile asumate prin acest tratat, Franța și Anglia susțineau că tratatul devenise caduc prin încheierea de către România a păcii separate cu Puterile Centrale. ***Din fericire, țara noastră a avut în fruntea ei în aceste momente de o însemnătate crucială un mare patriot și un mare om politic, pe Ion I.C.Brătianu.***

Dificultățile întâmpinate de delegația română în susținerea cerințelor ei legitime se refereau la trei domenii distincte.

În primul rând "Aliații" contestau legitimitatea pretențiilor noastre teritoriale. Ei nu erau dispuși să recunoască unirea Basarabiei cu România, simpatiile și sprijinul lor, îndeosebi cele ale americanilor, mergând spre proaspăt înființata Uniune Sovietică. Deasemenea nu erau dispuși să recunoască apartenența Banatului la România, iar recunoașterea alipirii Bucovinei nu a survenit decât în virtutea politicii faptului împlinit. Cât privește marșul Armatei Române în Transilvania, încheiat la Budapesta prin răsturnarea regimului comunist al lui Bela Kun, el s-a înfăptuit în spiritul concepției magistral exprimate de Ion I.C.Brătianu prin cuvintele: ***"Nu putem concepe existența neamului românesc fără Nistru, cum nu o putem concepe fără Dunăre și Tisa, ca să ne separe de elementul slav... Basarabia reprezintă, pentru noi intrarea casei noastre - în mâna altora, ea ne-ar periclita însuși căminul"***

În al doilea rând, greutățile cu care s-a confruntat delegația română au fost provocate, în general de Statutul Minorităților care ne-a fost impus și în special de problema încetățenirii evreilor. Iată ce scrie Gheorghe I.Brătianu în lucrarea sa ***"Acțiunea politică și militară a României în 1919"*** privitor la această problemă: ***"Aproape simultan, printr-o neplăcută coincidență, întâmpinam primele dificultăți în spinoasa chestiune a încetățenirii Evreilor. La 12 Februarie, Brătianu comunica lui Pherechide la București, aceste impresii puțin favorabile.***

"Evreii de aci, sub influența sugestiilor și a documentării primite din România, consideră decretul nostru de naturalizare ca neândestulător. Ei obiectează în deosebi că naturalizarea rămâne individuală, pentru că e supusă la prea multe amânări și formalități complicate și că impune pe deasupra dovada negativă a nesupușeniei străine, ceea ce este opus tuturor principiilor juridice. În ce privește pe dezertori, ei nu admit decăderea decât în virtutea nașterii lor pe pământul românesc. Această decădere nu s-ar putea aplica numai Evreilor, astfel că o amnistie ce ar acoperi faptele de dezertiune, ar trebui să folosească de asemenea Evreilor.

Am avut lungi convorbiri în această privință cu Edouard de Rotschild, și cu Israel Levy, marele rabin al Franței. Ar fi bine să examinați această chestiune cu dorința de a izbuti, dacă situația politică o permite, căci aci ne găsim în fața unor grave dificultăți".

Chestiunea evreiască, problemă internațională prin definiție, cu multiplele și variatele ei legături, care îngreuiase atât de mult situația României mici la Congresul de la Berlin, se așeza acum din nou în calea noastră la Conferința de Pace din Paris. În clipa în care aveam nevoie de ajutorul Aliaților pentru apărarea însăși a țării, fără să mai vorbim de revendicările teritoriale înfățișate Conferinții, ostilitatea acestor cercuri atât de strâns legate de marea finanță a Europei și Americii, puteau avea cele mai grave consecințe".

Și, în sfârșit, cel de al treilea domeniu de dificultăți căruia delegația română a trebuit să-i facă față a fost șantajul politic pentru obținerea de avantaje economice. Iată cum descrie Constantin Kirițescu în ***"Istoria Războiului pentru Întregirea României"*** această situație puțin onorabilă pentru un înalt for care și-a propus, în primul rând, să introducă normele etice în viața și practica politică: ***"Culoarele Conferinței de Pace erau plin de oameni de afaceri care adulmecau în România o pradă bogată și ușor de apucat, dacă se exploatau greutățile politice în care se zbătea. Ei erau susținuți în prima linie de Hoover, dictatorul alimentației, care nu se sfia să amenințe fățiș cu suprimarea ajutorului alimentar pe care Statele Unite îl acordă României - ca, de atfel, și altor state aflate în suferință - dacă aceasta manifestă intransigență la propunerile oamenilor de afaceri americani. În special petrolul român excită, în primul rând, interesul businessmen-ilor americani, în cap cu influenta societate "Standard Oil". Într-o scrisoare adresată lui M.Pherechide, locțiitorul de prim-ministru în România, Brătianu spunea: " În culisele Conferinței, plutește un pronunțat miros de emanații de petrol ".***

În același sens se exprimă și profesorul R.W.Seton Watson (Scotus Viator) de la Universitatea din Londra: ***"Misterioasa favoare de care s-a dat dovadă față de Bolșevici e una din tendințele încă nelămurite ale Conferinței; nicăieri ea nu apare mai bine decât în tratativele cu România. Trebuie să adăugăm la aceasta, încercarea de a smulge României concesiuni industriale foarte însemnate în folosul unui grup de financiari evrei americani, sub amenințarea de a pierde sprijinul Americii la Conferință".***

✡

În ziua de 2 iulie la ora 4 după amiază, Brătianu a fost invitat să se prezinte în fața Consiliului Miniștrilor de Afaceri Străine la Quai d'Orsay, unde se găseau întruniți sub președenția lui Tardieu, Balfour, Lansing și Makino, spre a da socoteală de drepturile României asupra Basarabiei. ***"Cu o înverșunare fără de seamăn*** - scrie Gheorghe I.Brătianu în lucrarea citată mai sus - ***adversarii puneau în discuție și granița de răsărit, pe când mai bubuiau tunurile de-alungul Nistrului"***. Va fi ultima participare a marelui om politic la lucrările Conferinței de Pace. Înainte de a părăsi ședința el mai rosti următoarele cuvinte, ținând ***"să învedereze în termeni expresivi nenorocirile pe care România și le-a atras din partea Rușilor și să se mire că i se putea înfățișa o târguială, cu privire la o provincie răpită în întregime României de aceiași Ruși, care după dreptate ar trebui să-i plătească astăzi mult mai scump dezastrele ce i le-au pricinuit"***. În aceiași zi, cu un tren de seară, părăsea Parisul.

Dar adevăratele motive ale retragerii sale din fruntea delegației române erau mult mai profunde. În momentul plecării, Ion I.C.Brătianu declara ziariștilor: ***"Sunt contrâns a părăsi puterea, nu din pricina problemelor Banatului și Basarabiei, care sunt încă chestiuni nerezolvate. Dar plec pentru că sunt convins că România nu va putea accepta clauzele cu privire la minorități, care vor limita suveranitatea ei și cari se vor introduce în tratatul cu Austria"***. Și într-adevăr prin clauzele cu privire la minorități cuprinse în tratatul cu Austria, pe lângă caracterul lor jignitor la adresa autorităților românești, era pusă sub semnul întrebării chiar și independența țării.

(va urma)

marginalii

Un eveniment pentru cultura filosofică românească este apariţia primei traduceri integrale în româneşte a cărţii fundamentale a lui Martin Heidegger (1890-1976), *Sein und Zeit* (Fiinţă şi timp). Editată ca "supliment" al revistei "Jurnalul literar", această versiune românească este semnată de d-l Dorin Tilinca; o însoţesc un util corp de note (Dorin Tilinca, Mircea Arman), un eseu mai vechi al lui Octavian Vuia (fost student al lui Heidegger), un Glosar şi, în *Addenda*, trei texte ce înlesnesc cititorului mediu cunoaşterea personalităţii marelui filosof de la Freiburg: ultimul interviu acordat de acesta (în care se atinge şi problema relaţiilor sale cu naţional-socialismul), cîteva amintiri ale unui alt fost student provenit din România (Walter Biemel), precum şi o bună sinteză despre personalitatea şi opera lui Heidegger, cu evidenţierea numeroaselor influenţe pe care le-a exercitat asupra gîndirii europene a secolului XX (Hartmut Tietjen, "Cel mai mare filosof al timpurilor noastre"). Pe ultima copertă ni se redau şi cîteva rînduri ale lui Mircea Eliade (extrase, ca şi eseul "Heidegger îndrumătorul" de Octavian Vuia, din volumul *Symposion Heidegger*, Colecţia "Destin", Madrid, 1971): "Cine poate pretinde, cu sinceritate, în ultimii treizeci de ani, că nu a învăţat nimic de la Heidegger? Nu are importanţă faptul că unii nu i-au citit cărţile; gîndirea heideggeriană a pătruns în întreaga cultură occidentală şi a contribuit din plin la modelarea *Zeitgeist*-ului european (...) Omul, după cum ne-a învăţat, de curînd, Heidegger, este păstorul Fiinţei. De altfel, în ultimii douăzeci de ani, Fiinţa a fost centrul gândirii lui Heidegger. Dar ceea ce este încă şi mai important, conceptul de sacru pare, într-un fel, echivalent cu conceptul de Fiinţă", astfel că gîndirea lui Heidegger, chiar dacă nu întotdeauna satisfăcător înţeleasă, "răspunde celei mai urgente necesităţi a momentului nostru istoric, anume recuperarea dimensiunii sacrului şi a totalităţii fiinţei" (sursă cit.,p.9).

Sein und Zeit a apărut iniţial în 1927 (şi s-a publicat sub îndrumarea lui Edmund Husserl - maestrul *evreu* al... "nazistului" Heidegger! - căruia cartea îi şi este dedicată, "cu stimă şi prietenie"). Nu sînt cam mulţi anii scurşi de la apariţia tratatului pînă la această primă versiune românească integrală? Trebuie arătat că tardivitatea acestui act se explică atît prin contextul politic nefavorabil de după 1944, cît şi prin imensele dificultăţi de transpunere a textului într-o altă limbă. De altfel, traducerile cărţii lui Heidegger se pot număra pe degete şi nici una nu a întrunit asentimentul general al specialiştilor. Heidegger nu ne pune doar în faţa unei mari aventuri a gîndului, dar şi în faţa unei mari aventuri a limbii. Or nici o limbă europeană actuală nu mai posedă virtuţile expresive şi combinatorii ale celei germane...

Paşi însemnaţi pe calea transpunerii în româneşte a gîndirii heideggeriene au fost făcuţi de-a lungul vremii, începînd încă din perioada interbelică. Contribuţia cea mai notabilă au adus-o, neîndoielnic, d-nii Thomas Kleininger şi Gabriel Liiceanu (în mare măsură sub îndrumarea regretatului C.Noica), prin cele două volume antologice pe care le-au scos în deceniul nouă: *Originea operei de artă* (Editura Univers, Bucureşti, 1982, cu un Studiu introductiv de Constantin Noica) şi mai ales *Repere pe drumul gîndirii* (Editura Politică, Bucureşti, 1988, după o culegere alcătuită de Heidegger însuşi în 1967, din texte publicate între 1928-1961, în frunte cu prelegerea devenită clasică *Was ist Metaphysik?*, "Ce este Metafizica?").

Actualul traducător, d-l D.Tilinca, a lucrat după ediţia germană din 1977 (Max Niemeyer Verlag, Tübingen), confruntînd-o cu cea din 1984 (scoasă de aceeaşi editură şi a cărei "formulă tipografică" a fost preluată şi de ediţia românească), precum şi cu variantele în engleză, franceză şi italiană. Experienţa traducătorilor anteriori în româneşte ai unor texte heideggeriene a fost avută şi ea în vedere, dar acestora d-l Tilinca le reproşează caracterul prea "interpretativ". D-nii Kleininger şi Liiceanu, bunăoară, abia de reuşiseră "să închege un sistem fragil de concepte heideggeriene"; nici d-l Tilinca nu se crede desăvîrşit (realizatorii ediţiei "sînt departe de a o considera perfectă"), dar pare convins că s-a apropiat mult mai mult de calea cea bună. (Se pare că avem de-a face, în culise, cu o concurenţă între discipolii lui Noica şi cei ai lui Anton Dumitriu).

Desigur, noi nu sîntem cei mai competenţi să ne pronunţăm în privinţa aceasta. Totuşi, fără să ignorăm dificultăţile unei asemenea întreprinderi, ni se pare că traducerea d-lui Tilinca este mult mai greoaie decît cele ale predecesorilor săi. Rămînînd prea tributar literei originalului, dintr-un soi de scrupul de "exactitate" rău înţeles, ajunge adeseori să întreacă în "obscuritate" textul german, în condiţiile în care limba română (dar şi orice altă limbă neolatină) nu poate suferi regimul celei nemţeşti. Dacă, de exemplu, pentru a reda conceptele heideggeriene de *Dassein* şi *Sosein*, francezii, mai înţelepţi, recurseseră - "interpretativ", dar destul de corect - la *existence* şi *essence* (nimic nu împiedică indicarea în paranteze, pentru cunoscători, a termenilor din original), d-l Tilinca înţelege să traducă analitic prin "a-fi-în-fapt" şi "a-fi-astfel". Porniţi pe calea aceasta, riscăm, să ne întoarcem, în chip mai sofisticat, la "gît-legăul" puriştilor ardeleni! O traducere care ambiţionează să rămînă cu adevărat lizibilă ar trebui să cumpănească mai inteligent care anume concepte heideggeriene pot fi redate *numai literal* şi care pot fi totuşi tratate *interpretativ*. E totuşi o lipsă de măsură să redai pe *Sich-selbst-ergreifen* prin "faptul-de-a-se-sesiza-pe-sine-însuşi", cînd poţi spune în româneşte, fără nici o pagubă a ideii, de pildă "autopercepere"...

Fără îndoială, dincolo de izbînzile sau neizbînzile traducătorilor, Heidegger rămîne un autor foarte dificil, ce-l poate exaspera, cum s-a spus, şi pe cel capabil să-l citească direct în germană. Ca şi Kant sau Hegel, Heidegger este cunoscut de cei mai mulţi (chiar profesionişti ai filosofiei) doar în chip *mediat* (prin istorii şi dicţionare filosofice, mai rar prin monografii), iar cei neavizaţi rămîn de regulă perplecşi în faţa conceptelor sale. Lectura şi înţelegerea lui adecvată constituie, în mod fatal, apanajul unei elite. Gînditorul de la Freiburg este poate ultima întruchipare monumentală a filosofiei care se consumă rafinat în propria-i ariditate, superbă şi gratuită, aducînd cu acea baudelairiană "froide majesté de la femme stérile"...

O carte stranie este *Rusia şi Biserica Universală* a lui Vladimir Soloviov (1853-1900), apărută în primăvara acestui an şi în limba română, la Institutul European din Iaşi (traducere de Mioara Adina Avram; prefaţă de Ioan I.Ică). Cartea datează din 1889, fiind publicată direct în franţuzeşte (traducerea românească urmează ediţia franceză din 1906).

Traseul spiritual al lui Soloviov merge de la ateismul primei tinereţi, trecînd printr-o perioadă de ortodoxism şi slavofilism, spre furia catolicizantă a maturităţii. Poate că niciodată un rus (de asemenea talie culturală) n-a mai afişat un filocatolicism atît de radical, ajungînd pînă la viziunea unei utopice Rusii papistăşeşti.

Textul trebuie citit cu mult discernămînt, căci Soloviov rămîne totuşi un filosof religios interesant, ba şi seducător pe alocuri. În punctul de plecare, consideraţiile lui sînt chiar rezonabile (cu toate că adie prin ele o boare de gioachinism): manifestată la început *pentru noi* şi apoi *prin noi*, împărăţia lui Dumnezeu va trebui pînă la urmă "să se dezvăluie *în noi*, în toată perfecţiunea ei intrinsecă şi absolută, ca iubire, pace şi bucurie întru Sfîntul Duh". Biserica universală reprezintă o întreită uniune: "sacerdotală" (cu predominţa elementului divin, pe temeiurile "credinţei şi evlaviei"), "regală" (cu predominanţa elementului uman, pe temeiurile "legii şi dreptăţii") şi "profetică" (în care divinul şi umanul se întrepătrund, pe temeiurile "libertăţii şi dragostei", ducînd spre "societatea creştină desăvîrşită"). "Pentru a face ca lumea să se supună dreptăţii absolute, Statul - produs el însuşi al forţelor omeneşti şi al împrejurărilor istorice - trebuie să se justifice supunîndu-se Bisericii, care-i conferă suportul moral şi religios şi baza reală a operei sale". Evul Mediu creştin a trăit această experienţă sub forma a ceea ce Soloviov numeşte "monarhia papală"... Cam de pe aici începe delirul antiortodox. "Bizantinizarea" Imperiului Roman "n-a produs decît un Stat creştin cu numele"; Bizanţul ar fi conservat de fapt realităţile păgîne, sacrificînd astfel puritatea ideii creştine. Aşa ajunge Soloviov să vorbească despre "Imperiul pseudo-creştin al Bizanţului", opus "papalităţii ortodoxe"! Răstălmăcind faptele istorice, Soloviov vede în fiecare "triumf al ortodoxiei" de fapt "o victorie a papalităţii"! Scaunul apostolic de la Roma este numit retoric "icoană miraculoasă a creştinismului universal" şi considerat "imagine şi instrument al puterii divine" (afirmaţii ca acestea sînt banale în lumea catolică; ele sînt însă cu totul neobişnuite în gura unui rus născut ortodox şi trezit religios în cercurile panslaviste). În aceste condiţii, "misiunea de a întemeia Statul creştin, respinsă de Imperiul Bizantin (!) a fost transferată lumii romano-germane", călăuzite de "puterea Sfîntului Petru". Dacă pînă la urmă creştinismul a eşuat social-politic şi în Apus, a fost din pricina lipsei "unei puteri imperiale cu adevărat creştine şi catolice", pe care Sfîntul Scaun să se fi putut baza. O astfel de putere ar putea fi însă Rusia ţaristă, căreia nu i-ar rămîne decît să se convertească la catolicism pentru a-şi îndeplini "misiunea teocratică"!

Structura cărţii, pe care autorul ne-o explicitează în introducere (p.39), este următoarea: "În prima parte a lucrării mele (partea critică şi polemică) am vrut să arăt ce-i lipseşte Rusiei de astăzi ca să-şi poată îndeplini misiunea teocratică; în cea de-a doua, am expus teologic şi istoric bazele unităţii universale întemeiate de Hristos (monarhia eclesiastică); în cea de-a treia, mi-am propus să leg ideea teocraţiei (a Trinităţii sociale) de ideea teosofică (Sfînta Treime)".

După cum se vede, sufletul rusesc rămîne "mesianic" şi "apocaliptic" în orice sistem de referinţă: ortodox, comunist sau... catolic! Cartea lui Soloviov reprezintă o sublimă năstrunicie a unui om care, pe patul de moarte, a cerut totuşi să fie împărtăşit de un preot ortodox...

La Editura "Anastasia", beneficiind de excelenta traducere a publicistei Dora Mezdrea, a apărut cartea foarte utilă a preotului Georges Habra, *Iubire şi senzualitate*. Această ediţie românească, totalizînd aproape 300 de pagini, cuprinde, pe lîngă textul propriu-zis, un Cuvînt introductiv al Părintelui Galeriu, o scrisoare-prefaţă semnată de Patriarhul Maxim al V-lea Hakim (al Antiohiei şi al întregului Orient, al Alexandriei şi al Ierusalimului), o notă a traducătoarei ("O pledoarie pentru normalitate", din care citäm: "*Iubire şi senzualitate*, în ansamblul ei, este o pledoarie pentru normalitate într-un domeniu în care proliferează aberaţia: cel al iubirii, în toate accepţiunile ei"), precum şi un corp riguros de note finale.

Autorul este catolic, dar are o profundă cunoaştere şi înţelegere a Sfinţilor Părinţi răsăriteni, înscriindu-se pe linia, atît de rar dibuită, a ecumenismului sănătos. Pe alocuri, cartea se apropie de *Le Sacrament de l'Amour* a ortodoxului Paul Evdokimov, dar e scrisă într-un limbaj mai liber şi cu o cuprindere mai largă şi mai concretă a diverselor aspecte ale iubirii sexuale, de la firescul ei originar pînă la perversiunile care o întunecă în lumea contemporană. Se pune astfel degetul pe o rană deschisă a modernităţii, prea adeseori eludată de teologia oficială: "Terapeutica morală a perversiunilor trebuie să fie făcută cu inteligenţă şi în mod raţional. Alte metode decît cele îndelung expuse de noi în lupta, pozitivă şi negativă, a curăţiei, nu există; trebuie însă ştiut *care* metode pot fi întrebuinţate în fiecare caz şi *cum* pot fi întrebuinţate. Perversiunea fiind o abatere de la normalitate, nefiind deci naturală, nici definitivă, este absolut necesară convingerea că redresarea este posibilă... Orice pervers are unul sau mai multe puncte comune cu normalitatea: aceste puncte trebuie fortificate în el, simultan cu vindecarea perversiunii. Regăsim, iată, îngemănarea metodei pozitive cu cea negativă" (pp.267-8).

Ne aflăm, aşadar, nu doar în faţa unei analize, ci şi a unei terapeutici a iubirii decăzute în concupiscenţă şi în perversiune; iar temeiul absolut al acestui demers nu poate fi altul decît *iubirea creştină*, în care firea se ridică spre Dumnezeu, iar Dumnezeu se coboară în fire.

PANEM ET CIRCENSES

cazul "TINERETUL LIBER"

Unul din cele mai importante evenimente de presă de la sfârşitul lunii martie a fost apariţia într-o nouă formulă a ziarului "Tineretul Liber". Evenimentul a fost minuţios pregătit printr-o susţinută campanie publicitară, astfel încât să acutizeze aşteptările unui public dornic de "variaţiuni". Pentru a descrie mai bine acest aspect, trebuie să subliniem în treacăt câteva lucruri despre evoluţia ziarului după decembrie 1989. Se pot identifica astfel trei momente în această evoluţie. Un prim moment, destul de prelungit de altfel, a fost până la preluarea conducerii ziarului de către dl. Ilie Şerbănescu. În această perioadă ziarul era destul de anost, părând să descindă (nu numai administrativ, ci şi ideologic) din vechea "Scânteia Tineretului". Din această letargie ziarul a fost salvat prin aducerea la conducere a d-lui Ilie Şerbănescu. Cotidianul a devenit serios, şi-a format un grup de ziarişti performanţi, s-a remarcat printr-o deosebită subtilitate a analizei politice. Orientarea ziarului devenise clar una de opoziţie. Acesta a fost de fapt motivul conflictului dintre patronul ziarului, dl. Pădure, - executant, probabil, şi el al unor "comandamente" - şi dl. Ilie Şerbănescu, conflict "soluţionat" prin demiterea acestuia din urmă. Ziarul devenise, chipurile, prea "politizat". După plecarea d-lui Şerbănescu, "Tineretul liber" şi-a încetat pentru scurt timp apariţia, faptul acesta stimulând "aşteptările" de care vorbeam. Toată lumea se întreba care va fi soarta ziarului şi cine va prelua conducerea. Marea surpriză (?) a constituit-o preluarea directoratului de către celebrul magnat de presă Ion Cristoiu. În campania publicitară care a precedat reapariţia ziarului se anunţa o schimbare radicală de atitudine, o schimbare care să fie conformă cu titlul său. Primul număr, apărut într-un tiraj destul de restrâns (urmând ca acesta să crească gradat - aceasta fiind tot o tactică), s-a vândut ca pâinea caldă. Sintagma care apărea imediat sub titlu era: "ziar de luptă contra boşorogilor"; iar apoi: "ziar interzis celor peste 30 de ani"! O interdicţie menită să incite ambele tabere aduse în discuţie. Un ziar a cărui miză este conflictul dintre generaţii, ne-am zis cu toţii. Un conflict real, firesc şi vechi de când e lumea. Să ne amintim numai de conflictul din anii '30 dintre generaţia lui Mircea Eliade, Constantin Noica, Emil Cioran, Petre Ţuţea, Mircea Vulcănescu, o generaţie de dreapta, naţionalistă şi creştină şi generaţia mai vârstnică, o generaţie cosmopolită, occidentalizantă şi chiar cu propensiune spre stânga. Dl. Alexandru Paleologu, deşi ideologic era adeptul celei de-a doua grupări, a recunoscut într-o recentă emisiune televizată că seriozitatea şi profunzimea erau totuşi monopolul primei paradigme. Oricum, acest conflict era unul între două atitudini spirituale şi politice.

Cu nostalgia acestui tip de conflict, ne întrebam cum va fi direcţionat cel pe care miza "Tineretul Liber". Credeam că va fi vorba de conflictul dintre o generaţie tânără, anticomunistă şi generaţia vârstnică, incapabilă să se mai elibereze de doctrinele şi de stereotipiile comuniste. În realitate, nimic din toate acestea. În primul rând pentru că prima măsură luată de dl. Ion Cristoiu a fost **depolitizarea**, dacă nu totală cel puţin masivă a ziarului, în acest fel umorile patronului fiind satisfăcute. Singura inserţie a politicului a devenit reductibilă la "pastile" de câteva rânduri... O rubrică permanentă dedicată universului concentraţionar românesc a fost eliminată. Generaţia tânără, în viziunea d-lui Cristoiu, este şi trebuie să rămână o generaţie în exclusivitate iubitoare de rock, de cinema, de football, de sex şi de horoscoape. Conflictul dintre generaţii, în viziunea fostului asistent la Catedra de marxism a Universităţii din Cluj, devine un conflict între o generaţie iubitoare de rock şi domică de dezinhibare sexuală şi una insensibilă la rock şi incapabilă să se elibereze de atari inhibiţii moştenite de la sistemul totalitar! În paranteză fie spus, toate revistele, filmele sau cărţile pornografice îşi arogă pretenţii "educative". Orice om simplu se întreabă: cum se explică faptul că timp de milenii oamenii s-au înmulţit (şi în genere au cunoscut sexualitatea) şi în afara acestor "modele" propagandistice? Este suficient să citim celebrul roman **Satyricon** al lui Petroniu, scris în anul '63 e.n., ca să ne dăm seama că inhibiţiile erotice, mai ales atunci când sunt justificate istoric sau politic, reprezintă o falsă problemă. Aşadar, conflictul între generaţii este direcţionat pe o pistă aberantă, mizei politice substituindu-i-se una exclusiv... financiară.

Acestea ar fi marile probleme ale societăţii româneşti în viziunea TL; restul fuseseră rezolvate în totalitate! Întrebarea care se pune firesc este: avem nevoie de **un tineret depolitizat**? Un tineret depolitizat este, fără îndoială, un tineret uşor **manipulabil**. Prin aceasta, ziarul face - în pofida aparenţelor - un imens serviciu puterii comuniste. Într-una din cărţile sale, cunoscutul scriitor ceh Milan Kundera arăta că în societăţile totalitare caracterizate prin gerontocraţie, efectul este, prin contrabalansare, infantilizarea excesivă a individului. Tinerii sunt excluşi de la decizie şi prin asta intră într-un infantilism prelungit. Partea cea mai tristă este că tinerii români sînt într-adevăr dezorientaţi şi dezinteresaţi de politică. Ultima generaţie "politizată" pare-se că a fost a celor ce erau studenţi în timpul Pieţii Universităţii. Or, această generaţie se apropie de fatidica cifră de ... 30 (vârstă de la care, prin decretul d-lui Cristoiu, oamenii devin "boşorogi"!)

O problemă care se pune în mod firesc în legătură cu un ziar pentru tineri ar fi cea a funcţiei lui **formative**. Despre una din laturile acestei funcţii am vorbit deja. Le vom oferi tinerilor rock, football, şi aţităatoarea fotografie erotică "O poziţie pe zi" şi cu aceasta problemele au fost rezolvate! Aşadar, **panem et circenses**! Apropo de aceasta, acelaşi Milan Kundera, în **Cartea rîsului şi a uitării**, descrie la un moment dat reacţiile lui Gustav Husak în legătură cu fenomenul emigrării din Cehoslovacia. Secretarul Partidului Comunist Ceh era absolut amorf la emigrările savanţilor, scriitorilor, cineaştilor, dar suferă enorm cînd aude că a emigrat şi ... Karel Gott, popularul cîntăreţ de muzică uşoară!

O altă latură (nu fără legătură cu prima) a funcţiei de care vorbeam, este cea morală. Credem că este suficient să amintim aici că fotografia diurnei poziţii nu a încetat să apară nici în Săptămâna Patimilor. Ba chiar, într-unul din numerele acestei Săptămâni Sfinte, pe ultima pagină, a apărut poza măritată a unei dive despuiate, cu dosul întors către cititor, fotografie sub care era titrat: **O propunere de top-model pentru Săptămîna Patimilor**! O impietate descinsă parcă din "fenomenul Piteşti", unde, după cum se ştie, etapa ultimă a "demascării" era **profanarea credinţei**. Este suficient să citim fragmentul cuprins între paginile 170 şi 186 din **Patimile după Piteşti** (Ed. Cartea Românească, 1990) a lui Paul Goma, în care celebrul Ţurcanu pune în scenă o parodie grotescă - transformată într-un sinistru spectacol cu elemente de coprofagie - a Săptămînii Patimilor, ca să sesizăm această descendenţă...

Populist, ziarul nu ezită să ofere chiar reţete didactice. De pildă, tratarea unor subiecte pentru examenele de admitere în liceu sau de bacalaureat. Numai că, de cele mai multe ori, nivelul acestor abordări este mai mult decât lamentabil. Un subiect de literatură pentru bacalaureat, de pildă, este tratat în aşa fel încît elevul Bulă să obţină doar 5-ul de bază!

Recunoaştem că "Tineretul Liber" are şi unele (din păcate puţine) puncte bune. De pildă, publicarea atitudinii elevilor în legătură cu spectacolul abject dat de unii dintre profesori la Faza pe ţară a Olimpiadei de limba şi literatura română, desfăşurată la Bistriţa.

Numai că aceasta nu este nici pe departe suficient. Cotidianul pare mai degrabă să răspundă programului de manipulare a tinerei generaţii de către puterea neocomunistă prin, aşa cum am spus, **dezintegrare morală** şi mai ales prin **infantilizare**. Încît, dacă avem în vedere nivelul de abordare a problematicilor TL, am încheia cu o propunere; o formulă mai adecvată pentru a figura în subtitlu este: "Interzis tinerilor peste 16 ani!"...

George ARDELEANU

REPUNEREA ÎN DREPTURI A "VICTIMELOR COMUNISMULUI" ?

*În "România Liberă" din 12 aprilie 1994 a apărut un "proiect de lege" privitor la repunerea în drepturi a persoanelor condamnate, victime ale represiunii comuniste, proiect avându-i ca autori pe Adrian Severin şi Victor Babiuc, doi foşti şi posibili viitori miniştri ai actualului regim neocomunist. Cum proiectul revoltă tocmai pe cei pe care pretinde că vrea să-i ajute, iată câteva lucruri pe care ar trebui să le ştie, totuşi, aceia care "**... ne fac legi...**" ca-n satira lui Eminescu.*

*Mai întâi, noi, cei care am luptat împotriva comunismului, nu ne considerăm victime, ci luptători. Victime au fost Lucreţiu Pătrăşcanu, Belu Silber, tovarăşii ridicaţi din fotolii ministeriale, cei devoraţi de servitorii regimului, în lupta pentru putere. Dar pentru cei ce am ştiut, de la bun început, ce este comunismul adus în ţară de Ana Rabinovici, căsătorită Pauker, Luka László, zis Vasile Luca, Gheorghe Gheorghiu, zis Dej, Roitman zis Chişinevski, Burăth Tescovici, zis Teohari Georgescu, Boris Grümberg, zis Nicolschi şi mulţi alţii cu nume de aceeaşi rezonanţă, pentru noi, cei care am socotit că e datoria vieţii noastre de a ne opune, sub toate formele, inclusiv cu arma, apelativul de "**victimă**" este o insultă. Cei ce s-au desprins din rândurile sistemului, luând atitudine împotriva lui, ca Silviu Brucan, se vor simţi, poate, onoraţi de calitatea de **"victimă"**, noi ceilalţi însă, în nici un caz.*

*Articolul 5 al legii propuse, prin care se exceptează cei ce au făcut parte din organizaţii legionare de tip fascist, face inoperantă orice **"reabilitare"** a **"victimelor"**. Oare nici atâta nu ştiu autorii legii că n-a fost organizaţie anticomunistă, care să nu fie etichetată drept organizaţie de tip fascist sau legionar? Nu reiese limpede din proiectul legii ce urmează a fi judecat: apartenenţa politică a luptătorilor sau faptele lor? Oare nu întreaga armată ce a luptat în răsărit a fost considerată **"fascistă"**? Cum pot fi separaţi, practic, legionarii şi **"fasciştii"** de ceilalţi, "democraţi" când ei au luptat, au fost prinşi, judecaţi, au suferit şi, câteodată, au murit împreună?*

*Cum se va proceda cu cei din procesul **"Marii finanţe"** în care au fost implicaţi: conducători ţărănişti, liberali, legionari, militari, consulul englez şi nunţiul papal? Cum a fost acţiunea, în ansamblu, fascistă, legionară sau democratică?*

La Sibiu a fost scoasă la lumină, din pământ şi din arhivele securităţii, organizaţia maiorului Dabija, a luptătorilor anticomunişti din Munţii Apuseni, lot format din 25 de tineri militari, studenţi, elevi, ţărani, muncitori, preoţi, bărbaţi şi femei; e vorba de cei prinşi, nu de cei ce au reuşit să dispară sau au murit cu arma în mână. Tribunalul ce i-a condamnat a încadrat organizaţia ca fascistă. O parte din cei condamnaţi au fost, într-adevăr legionari dar ceilalţi, cei mai tineri, cei ce săriseră să-şi apere ţara cotropită de străini nu aveau nici o idee politică. Cum pot fi despărţiţi unii de alţii?

Într-un sicriu, la Sibiu, se află, în şapte saci, osemintele celor şapte condamnaţi la moarte, scoşi recent din groapa comună. Nimeni nu poate avea certitudinea că fiecare sac conţine osemintele celui a cărui nume e scris pe etichetă. Unii dintre ei au fost legionari. Ce mână, ce suflet e-n stare să facă sacrilegiul de a-i despărţi pe cei ce s-au botezat, unii pe alţii, cu sângele lor, când au fost aruncaţi în groapa comună?

*Şi apoi, cu sfâşiere de suflet mă gândesc, de cine să fie **"reabilitaţi"** luptătorii anticomunişti? De parlamentarii foşti ofiţeri de securitate, secretari de partid, sau de tineret comunist, de lingăii, de slugoii, de lăutarii de curte ai fostului şi actualului regim?*

Cei ce au avut parte de binefacerile epocii comuniste, cei ce s-au hrănit din sudoarea şi sângele milioanelor de români năpăstuiţi e greu să înţeleagă ce a fost lupta împotriva acestui monstru asiatic ajuns, prin silnicia armelor, până-n inima Europei. Că a fost o vreme când nu te întreba nimeni dacă ai fost ţărănist, legionar, comunist ci dacă eşti cu ţara sau cu duşmanii ei, dacă vrei să lupţi şi să mori pentru salvarea fiinţei poporului român.

*Ar fi bine ca luptătorii **"anticomunişti"** să fie lăsaţi în pace să-şi doarmă somnul în gropile necunoscute iar cei rămaşi vii să se adauge liniştiţi, când le va veni vremea, fraţilor lor odihnind întru Domnul. Ziceţi-le cum vreţi, legionari, fascişti, bandiţi, teroriştii, extremişti, nebuni, exaltaţi, ei vor înţelege că n-au de la cine să aştepte la mai mult, dar nu-i umiliţi cu calitatea de **"victime"**. Ei sunt mândri de lupta lor, de rănile lor, de condamnările lor. Acesta este blazonul lor în faţa istoriei: singurul judecător pe care-l aşteaptă.*

Ion Gavrilă-Ogoranu

un ochi râde, altul plânge...

Între 20 şi 23 mai 1994 a avut loc la Paris **Symposion**-*ul "Exilul românesc. Identitate şi conştiinţă istorică", finanţat cu generozitate de d-l Prof. Aureliu Răuţă (Spania) şi organizat la faţa locului mai ales prin străduinţile cunoscutului regizor Paul Barbăneagră (Franţa). Lucrările s-au desfăşurat la* **Domus Medica** *(Boulevard de la Tour de Maubourg). Participarea a fost destul de numeroasă; nu însă numărul, cît prestanţa personalităţilor prezente reţine atenţia. S-au adunat la un loc nume ilustre din Exil şi din Ţară, oameni de diferite vîrste şi de diferite orientări, personalităţi angajate politic, dar şi mulţi independenţi. Intenţia mărturisită a d-lui Aureliu Răuţă, prezidentul reuniunii, a fost şi aceea de a crea un cadru concret de afirmare a* **unităţii româneşti**, *ca o tentativă de contracarare a divergenţelor de care este marcată viaţa publică românească a ultimilor ani, atît în plan politic cît şi în plan spiritual. Baza comună a fost constituită mai ales de atitudinea* **anticomunistă** *a participanţilor. (Precizăm, în treacăt, că puterea neocomunistă a organizat, cîteva zile mai tîrziu, o replică ridicolă, la Sinaia, sub aceeaşi firmă a Exilului, dar cu o cu totul altă componenţă: cu cîteva excepţii, oameni de mîna a doua şi a treia, foşti sau actuali colaboraţionişti ai regimurilor roşii de la Bucureşti, unii fără nici o activitate comunitară în Exil; d-l Octavian Paler - la o masă rotundă televizată, fireşte pe Programul 2! - vorbea metaforic de "contra-nunta" de la Sinaia, pe care Cotroceniul a înţeles s-o opună adevăratei "nunţi" româneşti de la Paris).*

Deşi fără a se bucura de simpatia Televiziunii Române şi a presei centrale (cu excepţia "României libere"), reuniunea de la Paris a fost totuşi mediatizată, mai mult sau mai puţin tendenţios: **flash**-*uri în cadrul emisiunilor de "Actualităţi" ale TVR din zilele respective, o ulterioară dezbatere televizată ("şifonată" de fronda exagerată, dar în parte justă, a d-nei Elena Ştefoi, redactor-şef al revistei "Dilema", singura dintre invitaţii din Ţară căreia nu i s-a dat cuvîntul la Paris) avîndu-l ca moderator pe d-l Vartan Arachelian (prezent la Domus Medica), selecţiuni mai ample pe SOTI, apoi cronica celor patru zile ale* **Symposion**-*ului în cotidianul "România liberă", sub semnătura ziaristei Roxana Iordache (la rîndu-i prezentă la Paris, alături - din toate punctele de vedere - de d-l Petre Mihai Băcanu), precum şi alte cîteva informaţii şi comentarii apărute în publicaţii de mai modestă răspîndire.*

La prima vedere, ar putea părea surprinzătoare "răceala" cu care au tratat acest **Symposion** *"Evenimentul zilei" sau "Cotidianul". De fapt, d-l Cristoiu a fost lezat de preponderenţa d-lui Băcanu în această împrejurare, iar d-l Raţiu de preponderenţa d-lui Coposu (dar şi de a liderului Convenţiei şi numit domnul Emil Constantinescu). D-l Raţiu a avut de altfel nedelicateţea de a declara că nu putea răspunde invitaţiei la o... "adunare legionară" (prevalîndu-se, în mod demagogic, de trecutul de dreapta al d-lui Aureliu Răuţă şi al altor cîţiva participanţi, ca de pildă domnii Ion Gavrilă sau Ion Halmaghi)! În realitate, s-a dovedit încă o dată că oamenii de dreapta sînt mult mai deschişi şi mai generoşi, în orice caz mult mai puţin marcaţi de spiritul discriminatoriu, decît "ultrademocraţii" din grupul d-lui Raţiu...*

E adevărat că în Ţară s-au semnalat şi zvonuri mai absurde decît nedreapta afirmaţie particulară a d-lui Raţiu. Aşa, de pildă, s-a insinuat că **Symposion**-*ul parizian ar fi fost organizat de alde Iosif Constantin Drăgan şi că şi-ar fi dat mîna cu acest prilej "legionarii" şi "comuniştii"! "Zvonistica", abil regizată de sus şi meschin receptată de jos, rămîne, în continuare, poate singura treabă care "merge" în România de azi! Neseriozitatea acuzaţiilor de "legionarism" nu are nevoie de demonstraţii speciale. Ajunge arătat că în timp ce legionarii s-au numărat pe degete, "stîngiştii" şi pretinşii "centrişti" au abundat (de la reprezentanţii "partidelor istorice" pînă la* **mass-media** *de orientare masonică), nelipsind nici participanţi de origine evreiască...*

Întrucît au trecut cîteva săptămîni bune de atunci, iar cei interesaţi s-au putut informa, în mare, asupra desfăşurării **Symposion**-*ului, nu vom relua aici "filmul" acestuia, ci ne vom rezuma la cîteva observaţii şi consideraţii generale (o prezentare mai amănunţită, de pe poziţii înrudite, va oferi poate, în paginile sale mai numeroase, "Cuvîntul Românesc" din Canada, al cărui neobosit director, d-l George Bălaşu, s-a aflat printre participanţii la* **Symposion**).

Utilitatea acestei manifestări panromâneşti (de proporţii fără precedent) a stat, pe de o parte, în aceea că a adunat la un loc, într-un dialog real, oameni de felurite vîrste, orientări şi profesii (reprezentîndo mare parte din elita noastră intelectuală şi politică), iar pe de altă parte, în aceea că a pus în evidenţă rolul însemnat al Exilului şi permanenta conjugare a eforturilor dinlăuntrul şi din afara Ţării pentru combaterea ciumei comuniste de ieri şi a leprei neocomuniste de azi. De aici pînă la oscanalele ridicate pe seama evenimentului de cotidianul "România liberă" distanţa e totuşi considerabilă. Admirabil în intenţie, util din multe puncte de vedere, **Symposion**-*ul de la Paris a avut totuşi conurile lui de umbră şi s-ar cădea să constituie un prilej de meditaţie asupra unor "vicii" naţionale şi a unor primejdii care ne pasc de aproape...*

Se poate vorbi, bunăoară, de **o deturnare politicianistă** *a evenimentului (amendată şi la faţa locului de intervenţia cam intempestivă, dar justă, a scriitorului Marcel Petrişor). Convenţia Democratică din România (şi mai ales tabăra naţional-ţărănistă) a confiscat cea mai mare parte din timp, umflîndu-şi meritele la modul festivist, periindu-se întreolaltă, cu vorbe multe şi cu idei puţine, pradă unui optimism cu totul jenant dacă-l raportăm la puţinătatea rezultatelor de pînă acum (excepţie a făcut d-l Octavian Paler, care a pus degetul, lucid şi incomod, pe cîteva din rănile lumii româneşti de azi, ba chiar afirmînd că România actuală nu are nevoie de optimişti, ci de* **pesimişti** *- de "oameni tragici şi sintetici", ar fi zis Vasile Marin - care să nu vadă realităţile mai roz decît sînt, amăgind şi amăgîndu-se). "România liberă" a ţinut isonul acestui politicianism găunos, atît prin exaltările traduse în stil şcolăresc ale d-rei Roxana Iordache (tipul clasic al gazetarului "de curte"), cît şi prin intervenţia penibilă a d-lui Petre Mihai Băcanu (plecînd de la ideea că electoratul român nu e sensibil decît la "ce-i dai", fapt exploatat de "emanaţi" în campaniile anterioare, s-a apucat să cerşească de la emigraţie banii necesari pentru achiziţionarea a o mie de tractoare, pe care* **dumnealui** *să le distribuie ţăranilor* **în numele opoziţiei**! *Cum rămîne atunci cu ceea ce d-l Raţiu numea "mituirea electoratului", fapt reproşat cu atîta vehemenţă de către opoziţie puterii în '90 şi în '92?! În această abjecţie inabilă a putut să transpară atît disperata neputinţă a opoziţiei actuale, cît şi naivul ei idealism, sintetizat în concluzia caragialescă a propunătorului: cu aceste o mie de tractoare vom scăpa definitiv de comunism!!!). Un caz tipic de politicianism ne-a oferit şi d-l Emil Constantinescu, venit să vorbească despre "Fenomenul Piaţa Universităţii", dar fără a pomeni nici măcar în treacăt numele d-lui Marian Munteanu!...*

Se mai poate vorbi şi de un soi de **nesimţire egoistă**, *pe care o putem asimila* **lipsei de civilizaţie**. *Programul conferinţelor n-a putut fi respectat decît foarte aproximativ; fiecare conferenţiar ar fi trebuit să vorbească circa 20 de minute, cedînd microfonul celui următor; unii s-au întins însă mult peste o oră, fără să se sinchisească de faptul că în felul acesta alţii au ajuns să aibă la dispoziţie doar 5 sau 10 minute (cum a fost şi cazul subsemnatului), iar alţii nici n-au mai ajuns să vorbească (aşa cum s-a întîmplat, de pildă, cu tînărul teolog Teodor Baconsky). E aproape de prisos să spunem că discursurile cele mai extinse au fost şi cele mai lipsite de consistenţă: amintiri personale, retorisme ieftine, banalităţi lozincarde, mergînd adesea pînă la purul delir verbal... Românului îi place să se audă vorbind şi nu-l preocupă decît propria persoană. Modul în care cîţiva politicieni de modă veche şi cîţiva apropiaţi ai acestora au monopolizat practic tribuna, plescăindu-şi cu emfază limbile de lemn, a vădit mai bine decît orice altceva esenţa individualistă şi demagogică a vieţii noastre politice.*

Desigur, sînt şi multe alte aspecte ce ar trebui să ne îngrijoreze şi asupra cărora vom mai reveni cu alte ocazii: fronda mistificatoare împotriva adevăratelor idei de dreapta, eludarea problematicii creştine şi mai cu seamă ostilitatea faţă de ortodoxie, marginalizarea tineretului, neputinţa de a formula concluzii sau de a sugera soluţii practice rezonabile etc.

Spinoasă a fost şi problema "marilor absenţi". Mulţi ar fi dorit, de pildă, să transforme **Symposion**-*ul de la Paris într-o festivitate monarhistă. Maiestatea Sa, Regele Mihai I, a fost încunoştiinţat despre acest eveniment şi a trimis un mesaj către participanţi, dar nu a tutelat nicidecum lucrările* **Symposion**-*ului, sosind la Paris imediat după încheierea acestuia şi întîlnindu-se cu românii doritori să-l salute abia în ziua de 24 mai, la Hotel "Meridien". Este adevărat că, într-o Moţiune finală, a fost pusă şi problema cetăţeniei Maiestăţii Sale.*

Printre alte absenţe notabile, le-am pomeni pe acelea ale Părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa (invitat, dar absent din motive independente de voinţa sa, cît şi de cea a organizatorilor) şi d-nei Lucia Hossu-Longin (această din urmă absenţă mai greu de explicat, cu atît mai mult cu cît autoarea "Memorialului durerii" s-a aflat la Paris în zilele **Symposion**-*ului!).*

Am fi nedrepţi dacă nu am pomeni şi de cele cîteva momente de strălucire: forţa ideatică a unor discursuri (în frunte cu cel al d-lui O.Paler) sau forţa mărturisitoare a altora (în frunte cu cel al d-lui I.Gavrilă, ultimul supravieţuitor al rezistenţei din munţi), rememorarea unor momente sau figuri din lupta anticomunistă din Ţară şi din Exil (cu contribuţia directă a unor dizidenţi iluştri, în frunte cu d-na Doina Cornea, sau a unor exilaţi iluştri, în frunte cu d-na Monica Lovinescu), intervenţia incomodă pentru mulţi, dar atît de fermă şi de pertinentă, a tînărului Radu Creangă, un fel de surpriză a ultimei seri, aducînd aminte că în România mai există şi o generaţie tînără, cu problemele, exigenţele şi idealurile ei, prea adeseori folosită de politicieni doar ca pretext retoric (clişeul "tinerilor cu piepturile goale" ş.a.m.d.) sau, în fine, Moţiunea adoptată cu privire la figura sublimă de martir singuratic a marelui român basarabean Ilie Ilaşcu...

Alcătuit din lumini şi din umbre, tendenţios mediatizat atît dinspre putere cît şi dinspre opoziţie, pilduitor în bine ca şi în rău, **Symposion**-*ul de la Paris a constituit o experienţă ce trebuia făcută şi a reprezentat poate începutul (imperfect, dar totuşi lăudabil) al unei posibile reunificări a energiilor "inteligheţiei" româneşti, prea îndelung risipite în patru vînturi şi uneori prea lesne năimite unor idealuri ce nu pot fi ale urmaşilor lui Eminescu.*

Problema noastră este tocmai aceasta: să ne integrăm forţele creatoare şi să ne înfăţişăm lumii nu cu "creierii spălaţi", ci cu "identitatea şi conştiinţa istorică" nealterate, de deasupra fatalelor divergenţe ideologice. Va izbîndi în noi "românul absolut" sau "netrebnicia românească"? Vom avea mîine o Românie "ca soarele de pe cer" sau ne vor înghiţi beznele "neantului valah"? Astfel de întrebări se pot pune şi la Paris; dar răspunsurile mai ales din Ţară trebuie aşteptate...

Răzvan CODRESCU

P.S. Nu putem decît să deplîngem modul pripit, obtuz şi vulgar în care publicistul Dan Dungaciu, despre care aveam totuşi o bună impresie, a înţeles să prezinte, cu informaţii după ureche şi cu speculaţii abrupte, ***Symposion***-ul de la Paris (a se vedea articolul "Aperitiv bucureştean şi cină masonică parizianăsau simismul şi masoneria", în "Mişcarea", Anul III, Nr.10/31, iunie 1994, p.7). Ne îngăduim bănuiala că acest mod de a pune problema a fost sugerat chiar de la Paris, de un personaj pe care-l asigurăm de toată compasiunea noastră. Ce să-i răspundem d-lui Dungaciu? Că dacă găsca şi raţa se întîlnesc pe lac, asta nu înseamnă nici că găsca e raţă, nici că raţa e găscă?! Mi-e teamă că generaţia noastră riscă să se împartă iremediabil în oameni ***proşti*** şi oameni ***trişti***... ***Honni soit qui mal y pense***!

EDITURA "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr.4072996517509

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-şef;
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIŞOR
Ioan NISTOR secretar de redacţie
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr.109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company